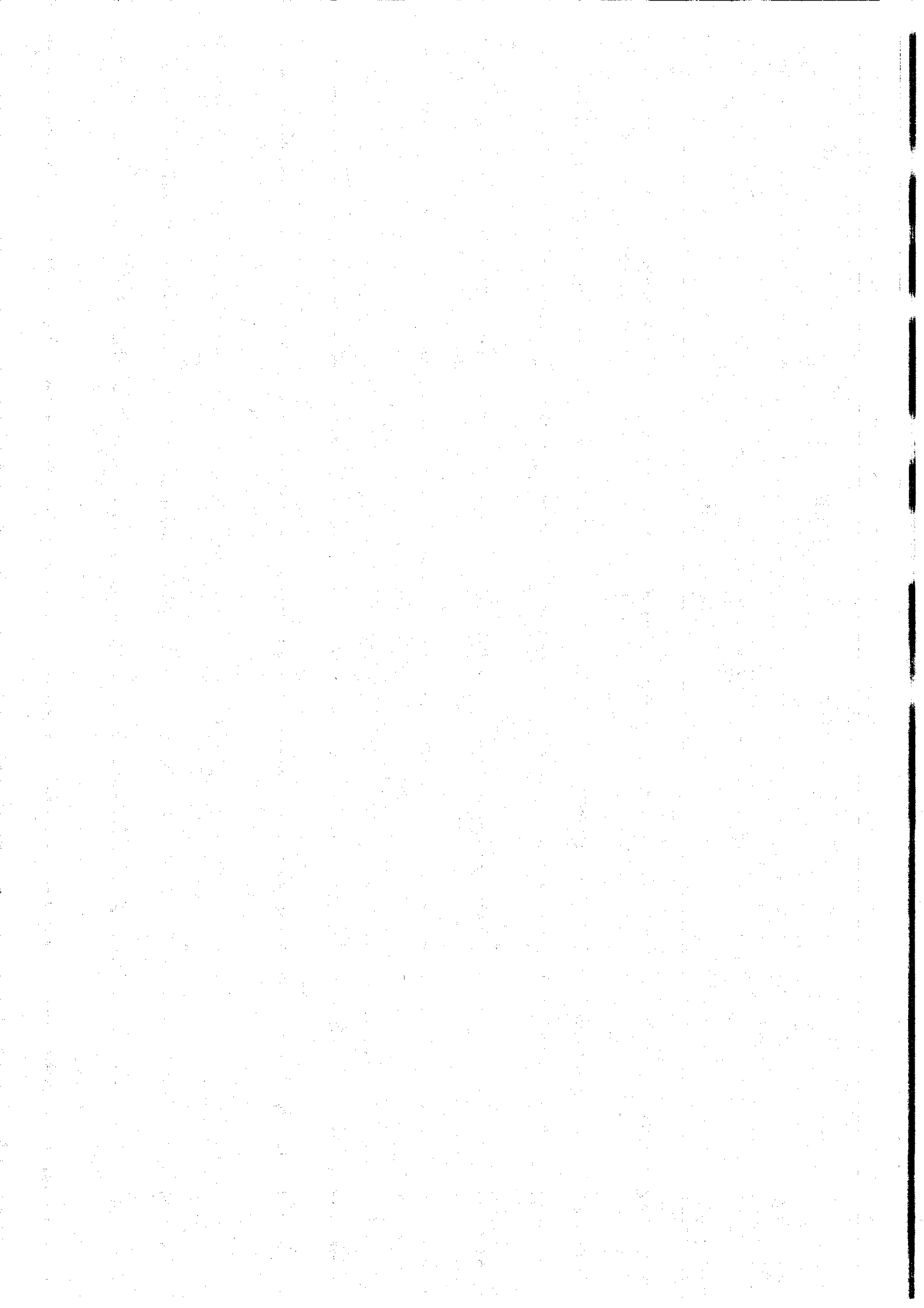


**OVERFØRING AV OPPGAVER OG MYNDIGHET
TIL
SAMETINGET**

Tilråkning fra en interdepartemental arbeidsgruppe



Til
Det Kongelige Kommunaldepartement

Den interdepartementale arbeidsgruppen for overføring av oppgaver og myndighet til Sametinget legger med dette fram sin tilrådning.

Oslo, 17. april 1991

Regnor Solbakk
formann

Arne G. Arnesen

LD

Lise Asphaug

MD

Jens Haugsgjerd

SHD

Sissel Oxholm

BFD

Olav Guntvedt

KD

Anneline Ulfrstad
sekretær

INNHold

KAP.1	Innledning	s. 1
1.1	Arbeidsgruppens mandat	s. 1
1.2	Arbeidsgruppens sammensetning	s. 1
1.3	Innledende merknader	s. 2
1.4	Omtale om Sametingets myndighet i NOU 1984:18, Ot.prp. nr.33(1986-87) og Innst.O.nr.79 (1986-87)	s. 4
1.5	Omtale av myndighetsoverføring i NOU 1987:34 Samisk kultur og utdanning.	s. 6
1.6	Rettslige aspekter ved delegasjon.	s. 9
1.6.1	Delegasjon	s. 9
1.6.2	Instruksjons- og kontrollmyndighet og klage	s. 10
KAP.2	Sametinget.	s. 11
2.1	Sametingets arbeidsoppgaver og myndighet	s. 11
2.2	Sametingets organisering	s. 11
2.3	Sametingets administrasjon	s. 12
2.4	Sametingets uttalelser angående myndighets- overføring	s. 13
KAP.3	Arbeidsgruppens generelle vurdering av spørsmålet om overføring av oppgaver og myndighet til Sametinget.	s. 14
3.1	Generelle vurderinger	s. 14
3.2	Klageadgang	s. 16
3.3	Kontrollhensyn	s. 17
KAP.4	Aktuelle ordninger og tiltak for samer i sentraladministrasjonen og underliggende etater.	s. 21
4.1	Kommunaldepartementets saksfelt	
4.1.1	Kap.503 Særlige tiltak for den samiske befolkningen	s. 21
4.1.1.1	Post 01 og 11	s. 21
4.1.1.2	Post 50 Tilskudd til samisk utviklingsfond	s. 21
4.1.1.3	Post 60 Samisk tolketjeneste og tospråkighet- tilskudd til kommuner	s. 22
4.1.1.4	Post 70.1 Tilskudd til samiske organisasjoner	s. 23
4.1.1.5	Post 70.2 Tilskudd til samisk husflid	s. 23
4.1.1.6	Post 70.3 Andre tilskudd	s. 24
4.2	Kulturdepartementets saksfelt	s. 25
4.2.1	Overføring av støtteordninger m.v. til Sametinget.	s. 25
4.2.2	Samisk kulturutvalg	s. 25
4.2.3	Pressestøtte til samiske aviser og publikasjoner	s. 31
4.2.4	Andre samiske tiltak	s. 33
4.2.4.1	Samisk kunstnersenter	s. 33
4.2.4.2	Samisk kultursenter i Hattfjelldal	s. 33
4.2.4.3	Vederlagsmidler	s. 34
4.2.4.4	Driftsstøtte til samiske kunstnerorganisasjoner	s. 34
4.2.4.5	Samisk teater	s. 35
4.2.4.6	Samisk spesialbibliotek	s. 35
4.2.4.7	Programrådet for sameradioen	s. 36
4.2.4.8	Samisk språkråd	s. 37

4.3	Kirke-, utdannings- og forsknings- departementets saksfelt	s. 38
4.3.1	Samisk utdanningsråd	s. 38
4.3.2	Samiske skoler	s. 40
4.3.3	Stipend til samisk ungdom i "samekommunene"	s. 42
4.4	Miljøverndepartementets saksfelt	s. 42
4.4.1	Organisering	s. 43
4.4.2	Tilskudd til samisk kulturminnevern	s. 44
4.4.3	Sami Dolosmuitoraddi - Samisk kulturminneråd	s. 45
4.4.4	Forvaltning av naturressurser	s. 46
4.5	Barne- og familiedepartementets saksfelt	s. 47
4.5.1	Kap.856 Tiltak for barn og unge Post 60.Driftstilskudd til barnehager.	s. 47
4.5.2	Post 70 Tilskudd til andre tiltak for barn og unge Tiltak for samiske barns oppvekstmiljø	s. 48
4.6	Landbruksdepartementet	s. 50
4.6.1	Reindrifststyret	s. 50
4.6.2	Tilskuddsmidler til reindriften	s. 51
4.7	Sosialdepartementets saksfelt	s. 53
4.7.1	Barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikk og samisk helsetjeneste i Karasjok	s. 53
KAP.5	Økonomiske og administrative konsekvenser.	s. 55
5.1	Departementsvise overføringer	s. 55
5.2	Kap. 503. Nytt forslag	s. 59
5.3	Avsluttende merknader	s. 60

TILRÅDNING FRA ARBEIDSGRUPPE FOR OVERFØRING AV OPPGAVER OG MYNDIGHET TIL SAMETINGET.

KAP.1. INNLEDNING.

1.1 Arbeidsgruppens mandat.

Etter Sametingets opprettelse 9. oktober 1989 er det blitt nødvendig med en drøfting innad i sentralforvaltningen om overføring av oppgaver og myndighet til Sametinget. Den interdepartementale arbeidsgruppen for overføring av oppgaver og myndighet til Sametinget ble nedsatt for å forberede departementenes og Regjeringens synspunkter på dette. Arbeidsgruppen fikk som mandat: " Å vurdere hvilke ordninger som kan overføres fra sentralforvaltningen til Sametinget, samt vurdere de økonomiske og administrative konsekvenser av de foreslåtte overføringer."

Arbeidsgruppen vurderer mandatet slik at arbeidsgruppens oppgave er å gi råd til Regjeringen om delegasjon av oppgaver til Sametinget. Mandatet er videre blitt tolket dithen at gruppen også skal vurdere forskjellige former for tilknytninger til Sametinget som et slags utvidet Sametingssystem. Gruppen forventer at Sametinget selv vil fremsette ønsker vedrørende overføring av myndighet og oppgaver og at det bør tas hensyn til dette. Denne rett fremkommer bl.a. av Samelovens § 2-1. Regjeringen må på sin side ha en egen oppfatning av myndighetsoverføring og hva det er mulig og hensiktsmessig å overføre av oppgaver til Sametinget og eventuelle tidspunkt for dette.

1.2 Arbeidsgruppens sammensetning.

Arbeidsgruppen består av representanter fra de departementer

som har spesielle ordninger og tiltak for den samiske befolkning. Arbeidsgruppen er ledet av underdirektør Regnor Solbakk Kommunaldepartementet. Videre består gruppen av konsulent Sissel Oxholm Barne- og familiedepartementet, rådgiver Jens Haugsgjerd Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, underdirektør Arne G. Arnesen Landbruksdepartementet, konsulent Lise Asphaug Miljøverndepartementet og førstekonsulent Olav Guntvedt Kulturdepartementet. Underdirektør Sigve Gramstad Kulturdepartementet gikk ut av gruppen 1.1. 1991 da han sluttet i departementet. Utreder Anneline Ulfrstad Kommunaldepartementet har vært sekretær for arbeidsgruppen.

1.3. Innledende merknader.

Det har i 1980-årene skjedd en betydelig rettsutvikling når det gjelder den samiske folkegruppens rettsstilling. Ved siden av at det er vedtatt nye norske rettsregler er det i tillegg blitt klart fastsatt at samene har et folkerettslig krav på kulturvern. Både samerettsutvalget og samekulturutvalget la til grunn et samepolitisk syn som krevde at statsmyndighetene gjennom lovgivning og andre typer tiltak må sikre den samiske kultur, slik at den samiske folkegruppe kan bestå som et eget folk også i fremtiden. Dette syn ble lagt frem i NOU 1984:18 Om samenes rettstilling og NOU 1985:14 Samisk kultur og utdanning.

Samerettsutvalget framsatte et forslag om en egen sameparagraf i Grunnloven, og en lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (Sameloven). Disse spørsmål ble videre behandlet i Ot.prp.nr 33 (1986-87) Om lov om Sameting og andre samiske rettsforhold og i Innst.O.nr.79 (1986-87)

I april 1988 vedtok Stortinget en ny § 110 A i Grunnloven. Paragrafen lyder som følger: " Det paaligger Statens Myndigheter at legge Forholdene til Rette for at den samiske Folkegruppe kan sikre og utvikle sitt Sprog, sin Kultur og sit Samfundsliv."

*Na'varende
Ordet
Sikker ikke
Særlig
kultur*

5.3.1997

I lov av 12. juni 1987 nr.56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (Sameloven) § 2-1 heter det at:

"Sametingets arbeidsområde er alle saker som etter tingets oppfatning særlig berører den samiske folkegruppe.

Sametinget kan av eget tiltak reise og avgi uttalelse om alle saker innenfor sitt arbeidsområde. Det kan av eget tiltak også legge frem saker for offentlige myndigheter og private institusjoner m.v.

Sametinget har beslutningsmyndighet når dette følger av andre bestemmelser i loven eller er fastsatt på annen måte."

Det ble lagt stor vekt i forarbeidene til loven at Sametingets myndighet ikke skulle fastsettes en gang for alle, men utvikles i takt med Sametingets egen oppfatning og det alminnelige samfunnssyn på samenes stilling i Norge.

Overføringen av myndighet til Sametinget må være under kontinuerlig vurdering. Ved å se på Sametingets virksomhet og hvordan Sametinget fungerer både innad i det samiske samfunnet og i forhold til det politiske helhetsbilde, vil man både fra sentrale myndigheter og fra samisk hold kunne danne seg oppfatninger av hvilke oppgaver som det etterhvert vil være naturlig å legge til Sametinget. I tillegg vil myndighetsoverføringen være avhengig av rettsutviklingen for samene i det norske samfunnet.

Ot.prp. nr 33 for 1986-87 Om lov om Sameting og andre samiske rettsforhold uttrykker at om samisk kultur også skal overleve i fremtiden forutsetter det at samene gis en vesentlig grad av selvråderett og innflytelse i spørsmål av særlig betydning for den samiske kulturs stilling. Også FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter art.27 og ILO-konvensjon nr.169 om urbefolkninger gir uttrykk for at kulturelle minoriteter og urbefolkninger har krav på en viss grad av selvråderett, samt

at myndighetene har et ansvar for særlige tiltak for bevaring og utvikling av kulturen. Dette har også vært lagt til grunn for forarbeidene til sameloven, og bør tillegges stor vekt i vurderingene av Sametingets fremtidige myndighet.

Det er i forarbeidene til Sameloven først og fremst lagt vekt på at Sametinget skal få en viss selvråderett bl.a. når det gjelder kulturelle spørsmål. En del av selvråderetten er å inneha et forvaltningsansvar over egne saker, og kunne prioritere innenfor bestemte satsningsområder. På denne bakgrunn er det idag aktuelt med en overføring av forvaltningsansvar for ordninger i statsforvaltningen som særskilt berører samene.

Det dreier seg i første omgang om overføring av midler til ulike samiske formål samt myndighet til å oppnevne medlemmer til ulike styrer, råd og utvalg.

I tilknytning til overføring av myndighet knytter det seg spørsmål om diverse kontrollordninger som instruksjonsmyndighet, omgjøringsrett, klageadgang etc.

1.4.Omtale av Sametingets myndighet i NOU 1984:18, Ot.prp.nr.33 (1986-87) og Innst.O.nr.79 (1986-87)

Spørsmålet ble først behandlet av Samerettsutvalget i NOU 1984:18 Om samenes rettstilling. Utvalgets oppfatning var at i utgangspunktet bør oppgavene for et representativt samisk organ først og fremst være av rådgivende art. Organet skal stå fritt med hensyn til hvilke myndigheter det ønsker å rette sine rådgivende uttalelser til. Organet skal selv kunne bestemme rammen for hvilke saker som synes å berøre den samiske befolkning. Videre uttaler utvalget at det på enkelte avgrensede områder synes naturlig at organet selv får anledning til å treffe beslutninger. Det er i den sammenheng naturlig å videreføre Norsk sameråds oppgaver til det nye organet, slik som tildeling av offentlige midler til ulike

samiske formål og for det andre oppnevning av medlemmer i ulike styrer, råd og utvalg for samiske spørsmål. Utvalget understreker videre at organets beslutningsmyndighet ikke bør fastsettes en gang for alle, men kunne utvikles i tråd med organets egen oppfatning og det alminnelige samfunnssyn på den samiske befolkning i Norge. Et hovedsiktemål slik utvalget vurderer det, må være at organet medvirker til en klarere samordning av det offentliges behandling av samiske spørsmål.

Spørsmålet om Sametingets myndighet ble videre behandlet i Ot.prp. nr 33 (1986-87) Om lov om Sameting og andre samiske rettsforhold. Justisdepartementet fremholder når det gjelder spørsmålet om Sametingets myndighet, at siktemålet med et direkte valgt samisk sentralorgan blant annet er å skape et forum hvor samene selv på en demokratisk og representativ måte kan bidra til å trekke opp linjene som må følges for å sikre samisk kultur i Norge. Skal samisk kultur overleve forutsetter det at samene gis en vesentlig grad av selvråderett.

Justisdepartementet understreker på bakgrunn av Samerettsutvalgets uttalelser at Sametinget skal kunne behandle alle spørsmål av særlig betydning for den samiske befolkning og at det i beskrivelsen av organets arbeidsområde ikke må kunne tolkes inn noen begrensning når det gjelder adgang til å behandle saker som Sametinget selv mener er av særlig betydning for samene.

Justisdepartementet slutter seg videre til Samerettsutvalgets synspunkt om at organets beslutningsmyndighet ikke bør fastsettes en gang for alle. Departementet påpeker at det ikke bør uttrykkes direkte i loven at organet skal ha rådgivende myndighet. Spørsmålet om en eventuell myndighetsoverføring er etter departementets syn nødvendig å vurdere nærmere i det enkelte fagdepartement. Departementet framholder som et generelt hovedsynspunkt at eventuell framtidig utvidelse av det samiske sentralorgans myndighet bør søkes i form av tillegg i sameloven.

Spørsmålet ble videre behandlet i Innst.O.nr.79 (1986-87) Innstilling fra Justiskomiteen om lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven). Når det gjelder myndighet for et sentralt samisk organ, slutter komiteen seg til Justisdepartementets forslag om at Sametinget primært skal ha rådgivende funksjoner, at Sametingets myndighet ikke skal fastsettes en gang for alle, og at Sametingets initiativrett bør slås fast i lovteksten. Komiteen sier videre at den er klar over at man ved en eventuell fremtidig utvidelse av Sametingets myndighetsområde vil kunne komme i konflikt med andre forvaltningsorganer og forutsetter at disse spørsmål finner sin avklaring og løsning før nye oppgaver blir lagt til Sametinget.

Både Samerettsutvalget, Justisdepartementet og Justiskomiteen understreker at Sametinget først og fremst skal ha rådgivende myndighet, men åpner også for at Sametinget kan ha besluttende myndighet på avgrensede sakfelt. Det som kommer klart frem er at man her tenker seg en utvidet myndighet over saker som berører kulturelle forhold. En videre myndighetsoverføring til Sametinget forventes drøftet i forbindelse med samerettsutvalgets neste delinnstilling som vil omhandle rettighetsspørsmål i forhold til naturressursene.

1.5 Omtale av myndighetsoverføring i NOU 1987:34 Samisk kultur og utdanning. De enkelte sektorer. Administrasjon.

Samekulturutvalget behandlet spørsmålet om overføring av oppgaver og myndighet til Sametinget i NOU 1987:34.

Samekulturutvalget mener at Sametinget bør delegeres besluttende myndighet ved fordeling av bevilgninger til de ulike sektorer som gjelder samisk kultur og utdanning. Utvalget mener at det vil være Sametingets oppgave å arbeide med politiske målsettinger og prioritering av tiltak.

Vise til denne utredningen og i vår utredning skal utføres

Utvalget mener videre at den praktiske, forvaltningsmessige oppfølging av målsettinger og programmer Sametinget får myndighet til å vedta, så langt det er mulig blir ivaretatt av organer underlagt tinget.

I og med at Sametinget opprettes, antar utvalget at det vil være lite hensiktsmessig å beholde de styrer og råd som nå oppnevnes sentralt. De oppgaver som disse organer har hatt bør kunne legges til Sametinget. Særlig gjelder dette kultur og utdanningssaker.

Utvalget delte seg på midten (5-5) i synet på hvordan dette praktisk burde gjennomføres.

En fraksjon i utvalget foreslo at Sametinget gis myndighet til å oppnevne henholdsvis et utdanningsutvalg, et språkutvalg og et kulturutvalg, som skulle få hovedansvar for den praktiske gjennomføringen av de retningslinjer Sametinget i samarbeid med den sentrale politiske ledelse trekker opp. Organene må i sin helhet oppnevnes av Sametinget.

De øvrige i utvalget foreslo at det skal opprettes en samlet enhet for forvaltning av samiske språk-, kultur-, og utdanningssaker (SUKS-modellen). Språkutvalget, kulturutvalget og utdanningsutvalget foreslås som selvstendige avdelinger innen denne enheten, som også bør bestå av departementsoppnevnte medlemmer.

Hele utvalget understreker at alle grupper av samer må bli representert i de oppnevnte organer. Videre mener utvalget at det vil være stort behov for fagkompetanse i mange av de saker Sametinget skal behandle. Det er derfor viktig at slik kompetanse finnes i de foreslåtte utvalg og deres sekretariater.

Samekulturutvalget har satt frem en modell for hvordan disse utvalgene skal organiseres.

Utdanningsutvalget foreslås å ha oppgaver innen all samisk utdanning. Det er derfor nødvendig at sekretariatet innen felter som gjelder førskolebarn, grunnskole, videregående skoler og høgere utdanning.

Videre foreslås det at Samisk utdanningsråd legges til Sametinget, og at sekretariatet går inn som en avdeling i dets administrasjon, med hovedoppgave å forberede saker for utdanningsutvalget.

Språkutvalget skal fungere som et samisk språkråd i Norge. Utvalget forutsetter at det blir opprettet et fellesnordisk, offisielt samisk språkråd, hvor språkutvalget går inn som norsk seksjon av det nordiske rådet. Ved oppnevning av rådet må det derfor tas hensyn til både faglige og geografiske interesser.

Sametinget ved Kulturutvalget foreslås delegert myndighet til å forvalte deler av de virkemidler som idag sorterer under Norsk Kulturråd, Norsk sameråd, Kommunaldepartementet, Kulturdepartementet, Barne- og familiedepartementet og Miljøverndepartementet.

Disse virkemidler bør utgjøre grunnstammen i et samisk kulturfond, som Sametinget disponerer. Det foreslåtte kulturutvalget må kunne delegeres myndighet til å være styre for fondet. Det må videre være en sentral oppgave for Sametinget å utforme retningslinjer for hvordan fondet skal disponeres.

Samekulturutvalget har videre drøftet behandling av ankesaker.

Utvalget forutsetter at forvaltningsloven skal gjelde for forvaltningen av samiske kultur- og utdanningssaker. Lovens § 26 som unntar fylkesting, fylkesutvalg, kommunestyre og formannskap for grunngivelse av enkeltvedtak, bør etter utvalgets mening også gjelde Sametinget på de områder de har endelig myndighet. I prinsipp saker hvor Sametinget har avgjørende myndighet forutsetter utvalget at det innhentes uttalelser fra ulike organer og interessegrupper før endelig vedtak blir fattet. Halvparten av utvalget finner det naturlig

at Sametingets vedtak skal være endelig. I enkeltvedtak som avgjøres av underutvalgene foreslås det at Sametinget blir ankeinstans. De øvrige utvalgsmedlemmer mener at fagdepartementet bør være ankeinstans.

1.6. Rettslige aspekter ved delegasjon.

Ved delegasjon av myndighet til underliggende organer vil Regjeringen fortsatt ha det politiske/parlamentariske ansvar. Regjeringen vil overfor Stortinget fortsatt stå til ansvar for at det underliggende organet utfører de tildelte oppgavene på en tilfredsstillende måte.

Det er etablert flere typer ordninger som skal styrke departementenes og Regjeringens kontroll av midlene som bevilges over statsbudsjettet.

I første rekke dreier dette seg om instruksjonsmyndighet og funksjonen som klageinstans.

1.6.1. Delegasjon.

Delegasjon til en ytre etat dreier seg om tildeling av kompetanse fra et organ til et annet.

Delegasjon innebærer ikke at det organ som har delegert, har gitt fra seg sin kompetanse. Det vil ha adgang til å øve kontroll, og normalt også direkte plikt til å passe på hvordan den delegerte myndighet brukes og eventuelt gi nærmere retningslinjer.

Et organ som har delegert myndighet, vil i alminnelighet kunne omgjøre det underordnede organs avgjørelser. Det vil også som alminnelig regel kunne beslutte selv å avgjøre den konkrete sak som førsteinstans trass i at saken ligger innenfor det området det underordnede organ har fått delegert myndighet til å avgjøre. Det kan imidlertid tenkes at det ved reglement er bestemt at avgjørelsen skal treffes i første hånd av

underorganet. Da vil organet som har delegert ikke uten videre kunne gripe inn ved behandlingen eller avgjørelsen av den enkelte sak uten først å endre reglene.

1.6.2. Instruksjons- og kontrollmyndighet og klage.

Regjeringen har instruksjons- og kontrollmyndighet overfor departementet og underliggende organer. Departementet vil ha kontrollmyndighet overfor underordnede organer og også instruksjonsmyndighet om denne ikke er reservert Regjeringen. Adgangen til å gi instruksjoner kan brukes til å gi generelle instruksjoner eller til å gi instruksjoner i den enkelte sak. Myndighet til å gi instruksjoner og fastsette retningslinjer kan videre delegeres hvor ikke lov eller andre bestemmelser er til hinder.

Lovgiveren kan også bestemme at et forvaltningsorgan ikke skal kunne gi instruksjoner til et annet. Det kan følge av selve den lovfastsatte organisering og intensjonene bak opprettelsen av et organ, at det skal være uavhengig av Regjeringen eller andre sentrale organer.

En fast klageordning tjener som et ledd i forvaltningens interne kontroll ved at de overordnede organer vil få rede på og foranledning til å gripe inn overfor avgjørelser av underinstansen som partene anser uheldige. En alminnelig klagerett vil dermed gjøre det mindre betenkelig å delegere selvstendig avgjørelsesmyndighet til underordnede organer. En klageordning styrker videre rettsikkerheten ved å gi partene adgang til å få prøvet påny avgjørelser de mener er gale eller uheldige, slik at en får større sikkerhet for at partene ikke lider skade ved uskjønnsomme forvaltningsavgjørelser. Etter Forvaltningslovens §28,1.ledd skal klagen avgjøres av det forvaltningsorgan som er nærmest overordnet det organ som traff førsteinstansvedtaket.

Paragrafen åpner imidlertid i 3.ledd for unntak ved at Kongen for særskilte saksområder kan fastsette klageregler som

utfyller eller avviker fra reglene i dette kapitlet.

KAP.2 SAMETINGET

2.1 Sametingets arbeidsoppgaver og myndighet.

Sametingets arbeidsoppgaver er definert i sameloven §2-1.

Sametinget er et selvstendig folkevalgt organ. Det kan av eget tiltak reise og avgi uttalelse om alle saker innenfor sitt arbeidsområde.

Sametinget har endelig avgjørelsesmyndighet på tre områder:

- øverste valgmyndighet vedrørende sametingsvalget
- ansettelse av egen administrasjon
- fastsette tingets forretningsorden.

Overfor myndighetene er Sametinget i første rekke et rådgivende organ i samepolitiske spørsmål.

De forvaltningsmessige oppgaver som Sametinget har idag begrenser seg til å fordele bevilgninger over statsbudsjettet til samiske organisasjoner, samisk husflid og Samisk utviklingsfond etter gitte retningslinjer fra departementet.

2.2. Sametingets organisering.

Sametinget består av 39 representanter valgt fra 13 valgkretser i landet.

Sametinget har et råd på fem medlemmer valgt av Sametinget i plenum. Rådet skal lede og drive Sametingets virksomhet. Dette omfatter både å initiere saker overfor plenum gjennom hovedkomiteene, fatte endelige vedtak og iverksette

Sametingets plenumsvedtak. President og visepresident i rådet er også leder og nestleder i Sametinget.

Sametinget ledes av en president valgt av Sametinget i plenum.

Sametinget har videre nedsatt 6 faste hovedkomiteer:

- Hovedkomite for undervisning og forskning
- Hovedkomite for næringer, natur og miljø
- Hovedkomite for rettigheter
- Hovedkomite for sosial- og helsespørsmål
- Hovedkomite for kultur og språk
- Hovedkomite for organisasjons- og konstitusjonsspørsmål

Hovedkomiteene skal forberede alle saker som Sametingsrådet legger frem for Sametinget til endelig vedtak.

Sametinget skal holde minst tre plenumsmøter i løpet av året.

2.3 Sametingets administrasjon

Sametingets administrasjon har i 1990 følgende 12 stillingshjemler: 1 direktør, 1 underdirektør, 2 kontorsjefer, 7 saksbehandlere og 1 kontorsekretær.

Sametingets administrasjon står for Sametingets daglige drift, saksforberedelse til Sametingsrådet og Sametingsmøter, forberedelse av Sametingets møtevirksomhet samt informasjonsvirksomhet.

Sametingets administrasjon har videre ansvar for den daglige saksbehandlingen i Samisk utviklingsfond, som består av behandling av enkeltsøknader, utvikling av fondets støttepraksis og andre næringsutviklingsspørsmål.

2.4 Sametingets uttalelser angående myndighetoverføring.

Sametinget har behandlet de prinsipielle sidene ved spørsmålet om overføring av oppgaver og myndighet fra sentral-administrasjonen til Sametinget.

Sametinget understreker at en diskusjon om overføring av myndighet til Sametinget vil avhenge av hvor Sametinget defineres å være i det politiske system i Norge.

Defineringen av Sametingets rolle vil være vesentlig i en debatt om overføring av myndighet. I utgangspunktet må en hevde at Sametingets rolle ikke uttømmende kan defineres i dag. Sametingets rolle vil måtte kunne endres over tid. Dette er blant annet avhengig av myndighetsområdet Sametinget vil kunne få tildelt og hvor på den politiske skala Sametinget vil bli plassert.

Når det gjelder Sametinget som forvaltningsorgan uttaler tinget at man ut fra tanken om at samene skal få ta seg av egne saker kan argumentere for et samisk forvaltningssystem med Sametinget som vi kan kalle Sametingssystemet. Forvaltning kan være et viktig styringsredskap for å sette politikk ut i livet. Derfor er forvaltning selvsagt en viktig oppgave for Sametinget.

Sametinget konkluderer med at Sametinget må fristilles både som politisk og som forvaltningsmessig organ.

Sametinget konkluderer med at:

"En eventuell fremtidig myndighetsoverføring bør komme etter initiativ fra Sametinget. Sametinget tas med på drøftelser om tinget ønsker den myndighet som skal overføres. Sametinget kan ikke godta å bli pålagt oppgaver de ikke ønsker eller ikke har kapasitet til å utføre.

Den myndighet som fra Sametingets side er ønskelig å få overført er beslutningsmyndighet. Sametinget bør i utgangspunktet ikke reservasjonsløst ta på seg

forvaltningsmessige oppgaver som like godt kan utføres av andre organer som er fristilte fra Sametinget, slik som f.eks. Samisk utdanningsråd. Sametinget bør i denne sammenheng være det organ som utformer de regler og premisser som disse organer skal ha som grunnlag å forvalte etter. Sametinget kan også være klageinstans for vedtak som er fattet av disse organer. Det er riktig å finne frem til en riktig fordeling mellom den politiske funksjon og de forvaltningsmessige oppgaver.

Det må settes i gang forhandlinger mellom Sametinget og de sentrale myndigheter om rammer for overføring av beslutningsmyndighet.

Disse rammene bør bestå av:

- Sametingets rett til egne prioriteringer innenfor sine myndighetsområder.
- Ingen overprøving av forvaltningsvedtak fattet i Sametinget på grunnlag av skjønn.
- Sametingets rett til å opprette stillingshjemler innenfor de gitte økonomiske rammer og rett til prioriteringer innen budsjettammen."

KAP.3 ARBEIDSGRUPPENS GENERELLE VURDERING AV SPØRSMÅLET OM OVERFØRING AV OPPGAVER OG MYNDIGHET TIL SAMETINGET.

3.1. Generelle vurderinger

Tanken om større selvråderett for samene var en viktig bakgrunn for opprettelsen av Sametinget og er grunnleggende for arbeidsgruppens vurdering av myndighetsoverføring. Arbeidsgruppens utgangspunkt har vært å vurdere alle særordninger for samer i sentralforvaltningen og i underliggende etater. Imidlertid er mange tiltak for samer

knyttet til landsomfattende ordninger som f.eks. den offentlige utdanning. Dette gjelder også forvaltningen av naturressursene i samiske områder. Andre ordninger er fastsatt ved lov og krever derfor en lovendring før myndighet kan overføres til Sametinget. Arbeidsgruppen har heller ikke foreslått tilføyelser til Sameloven eller andre lovendringer. En antar at eventuelle lovendringer må vurderes når departementet senere foretar en mer prinsipiell gjennomgang av norsk samepolitikk generelt, første gang ved framleggelsen av Sametingets årsberetning for 1992 i Stortinget. Ved overføring av nye oppgaver til Sametinget må man også ta i betraktning at Sametinget er et nytt organ som må vinne erfaring. Et viktig moment er at Sametinget selv må initiere hvilke oppgaver de selv ønsker å få overført.

Spørsmålet er videre hvor store fullmakter Sametinget bør ha når det gjelder de forvaltningsoppgaver det blir tildelt. Man må her vurdere om Sametinget bør få fullmakt utover det "normale" for underliggende etater. Vi har bl.a. eksempler på organer hvor det er gitt fullmakter på det faglige plan ved at overordnede organers instruksjonsmyndighet er avskåret eller begrenset. Begrunnelsen for fullmakter eller avvik fra forvaltningsorganmodellen vil normalt være knyttet til virksomhetens art, da den faglige virksomheten kan ha et særskilt behov for selvstendighet. Den selvråderett-tanken som danner grunnlaget for opprettelsen av Sametinget legger visse føringer på dette punkt.

Vi må legge opp til å få et effektivt og fleksibelt forvaltningsapparat for spesielle samiske tiltak knyttet til Sametingssystemet. Det er viktig å bygge opp faglig kompetanse og saksbehandlingsrutiner.

Et sentralt spørsmål i vurderingen av hvilken myndighet som kan overføres til Sametinget er spørsmålet om kontrollordninger, og spesielt spørsmålet om klageadgang.

3.2 Klageadgang.

Etter forvaltningslovens bestemmelser skal klagen avgjøres av det forvaltningsorgan som er nærmest overordnet det organ som treffer førsteinstansvedtaket. For å sikre en reell behandling av klagesaker stilles det altså krav om en to-trinns behandling. Departementet er idag klageinstans for de ordninger som er overført til Sametinget. Forvaltningsloven åpner imidlertid for unntak fra den fastsatte klagebehandlingen ved at Kongen for særskilte saksfelt kan fastsette klageregler som avviker fra reglene.

Når det gjelder klagebehandlingen, er det flere alternative klageordninger som kan være aktuelle. Et alternativ er at Sametinget selv oppretter et klageorgan som behandler klager på vedtak i underinstansene. Det kan i så fall enten opprettes et helt nytt klageorgan, eller funksjonen kan ivaretas av et eksisterende organ. Ved opprettelse av et nytt organ kreves sannsynligvis en særskilt hjemmel evt. særskilt godkjenning av Justisdepartementet. Et eget klageorgan innenfor sametingssystemet bør da fungere som en selvstendig instans, dvs. som "nærmest overordnet organ" etter forvaltningslovens § 28 slik at departementene ikke kan overprøve vedtak i klagesaker.

I de nye forskriftene for Samisk utviklingsfond, som er vedtatt av Sametinget, er Sametingsrådet klageorgan for tildelingsvedtak i Samisk utviklingsfond. Det ligger imidlertid i kortene at sametingsadministrasjonen skal fungere som saksforbereder for både tildelingsvedtakene og klagesakene. Dette kan etter gruppens mening være uheldig ut fra hensynet til uavhengighet mellom underinstansen og klageinstansen. Dette er også et moment i relasjon til rettssikkerhetsaspektet.

Et annet alternativ som vil ivareta også habilitetsaspektet, er at fylkesmannen i Finnmark blir klageinstans for tildelingsvedtak i Sametinget. Fylkesmannens kompetanse kan da

evt. begrenses til en overprøving av de formelle sider ved klagebehandlingen, og ikke skjønsmessige vurderinger. Ved at Fylkesmannen blir klageinstans, får Sametinget et organ å forholde seg til i stedet for de ulike departementene. Ordningen blir da parallell med kommunenes klageordning.

Et tredje alternativ er at departementet fortsatt er klageorgan når det gjelder saksbehandlingen, men at klageadgangen til departementet avskjæres når det gjelder skjønn.

Dersom behandlingen av klage over vedtak i Sametingets organer begrenses til en prøving av de formelle sider ved saksbehandlingen, og med andre ord ikke omfatter utøvelse av skjønn, antar gruppen at en instans utenfor Sametinget, departementet eller fylkesmannen, bør avgjøre klagen. En slik ordning vil ikke belaste Sametingets selvråderett, jf. det kommunale selvstyre, hvor fylkesmannen etter kommunelovens § 60 har legalitetskontroll med vedtak av kommunale organer. En slik ordning kan i det samiske miljø bidra til å skape tillit til sakligheten i Sametingets vedtak.

3.3 Kontrollhensyn.

Også andre kontrollordninger er viktige i denne sammenhengen. Her er instruksjonsmyndighet og myndighet til å lage retningslinjer sentrale. Det er på det rene at retningslinjer utarbeidet og vedtatt av departementet er en av de viktigste redskaper departementet har når det gjelder kontroll over underliggende etaters disponering av midler over statsbudsjettet. Samtidig må vi stille spørsmålet om ikke en vid bruk av retningslinjer fra departementets side vil styre prioriteringen over bruken av midlene som er bevilget over statsbudsjettet til samiske formål på en slik måte at det kan bryte med forutsetningene for Sametingets selvråderett.

Myndighetene vil etter arbeidsgruppens forslag bl.a. gi fra

seg den kontrolladgang som ligger i en endelig godkjenning av retningslinjer/forskrifter, samt funksjonen som klageinstans. Oppgaver som Stortinget har lagt til Regjeringen, kan imidlertid ikke overføres til andre på en slik måte at Regjeringen avskjæres enhver mulighet for kontroll med hvordan oppgavene utføres og hvordan bevilgningene benyttes. De enkelte fagstatsråder vil fortsatt være ansvarlig overfor Stortinget for sine fagfelt. De sentrale myndigheter vil imidlertid alltid ha den form for etterkontroll tilgjengelig som består i at delegasjonen kan trekkes tilbake hvis ikke Sametinget utøver de tildelte oppgavene på en tilfredstillende måte. Departementene har videre en generell instruksjonsmyndighet som kan benyttes hvis Sametinget ikke forvalter de midler de har fått til rådighet på en tilfredstillende måte og etter det til enhver tid gjeldende lov- og regelverk. Et viktig hjelpemiddel i denne forbindelse for de sentrale myndigheter er budsjett- og resultatrapporteringsrutiner fra Sametinget som må opprettholdes og styrkes. Dessuten vil Riksrevisjonen fortsatt, gjennom revisjonsansvaret for Sametingets regnskaper, ha en sentral kontrollfunksjon.

Likeledes må en ikke glemme kontrollmekanismene i dagens moderne samiske samfunn; også i det samiske samfunnet er det media og interessegrupperinger som "overvåker" de ulike virksomhetene. Dette vil måtte skje også i forhold til Sametingets virksomhet, og interessen vil sannsynligvis forsterkes dess større ansvar som legges til Sametinget.

Når det gjelder utarbeidelse av retningslinjer for de enkelte tilskuddsordninger, foreslår arbeidsgruppen at Sametinget i flere tilfelle selv kan foreta den endelige fastsetting av de enkelte retningslinjene uten endelig godkjenning av de aktuelle departementene.

Et problem er imidlertid at enkelte saksfelt trenger spesiell beskyttelse da de tradisjonelt har lett for å komme nederst på listen når det gjelder prioritering. Dette gjelder bl.a.

kulturspørsmål som lett kan komme i skyggen av næringssspørsmål.

Et annet problem er minoritetsvern innenfor minoriteten. Det samiske samfunnet består av mange forskjellige grupper. Enkelte av disse minoritetene har vanskelig for å bli hørt. En del grupper innenfor det samiske samfunn har uttrykt en viss frykt for å bli skjøvet ut dersom Sametinget overtar oppgaver som berører dem. Det er på denne bakgrunn viktig at man i arbeidet med overføring av myndighet til Sametinget også må vurdere dette problemet.

Et tredje problem er å sikre faglig forsvarlig behandling. Det er på det rene at myndighetene på flere fagsektorer har basert seg på råd fra de forskjellige samiske fag- og interesseorganisasjoner. Spesielt har dette vært viktig innenfor kultursektoren, hvor et samisk kulturutvalg har hatt innstillingsrett direkte overfor Norsk kulturråd i spørsmål som gjelder samisk kultur. En fortsatt faglig forsvarlig behandling må sikres når oppgavene overføres til Sametinget.

En mulighet er også at Stortinget delegerer myndighet direkte til Sametinget. Delegeringen vil i så fall måtte skje ved lov hvor Stortinget fastsetter ansvar og forvaltningsmyndighet for Sametinget. En slik delegering vil begrense Regjeringens rettslige ansvar, og spørsmålet om departementenes kontrollordninger vil da falle bort.

En del ordninger for samer er fastsatt ved lov, og vil kreve en lovendring før myndighetsoverføring er mulig.

Et fjerde problem er overføring av store institusjoner som f.eks. Samisk utdanningsråd. Det er på det rene at overføringer av slike institusjoner må skje gradvis over tid. Arbeidsgruppen har derfor beskrevet disse institusjonene. Arbeidsgruppen har foreslått at oppnevningmyndigheten til styrer og råd ved disse institusjonene overføres til Sametinget.

I NOU 1987:34 blir det fremsatt et forslag om et samisk kulturfond. Grunnstammen i dette fondet skulle bestå av de midler for samisk kultur som idag finnes under Norsk kulturfond. Videre skulle en rekke ordninger for samisk kultur som idag ligger under Kulturdepartementet, Kommunaldepartementet, Barne- og familiedepartementet, Miljøverndepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet gå inn i dette fondet.

Arbeidsgruppen har videre diskutert en sammenslåing av et Samisk kulturfond og Samisk utviklingsfond. Kulturdepartementets representanter understreker i denne sammenheng at det er nødvendig med øremerkede midler til samisk kultur om et slikt felles fond opprettes. Disse representantene legger vekt på at saksforberedelsen skjer i faglig sammensatte utvalg. Arbeidsgruppen går ikke inn for et felles fond, men understreker at organiseringen av de to fondene bør være relativt lik.

KAP. 4. AKTUELLE ORDNINGER OG TILTAK FOR SAMER I
SENTRALADMINISTRASJONEN OG UNDERLIGGENDE ORGANER.

4.1 KOMMUNALDEPARTEMENTETS SAKSFELT.

4.1.1 Kap. 503 Særlige tiltak for den samiske befolkning.

4.1.1.1. Post 01 og 11.

Postene 01 og 11 omfatter lønns- og driftsmidler til Sametinget, herunder stillingshjæmler.

Post 01 Lønn og godtgjørelser var i 1991 på 5.905.000

Post 11 Varer og tjenester var i 1991 på 4.795.000.

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen tilrår at postene opprettholdes som i dagens budsjett og plasseres under kap.503 Tilskudd til samiske formål.

4.1.1.2 Post 50 Tilskudd til Samisk utviklingsfond.

Samisk utviklingsfond yter tilskudd og lån til tiltak av økonomisk, sosial og kulturell betydning innenfor samiske bosetningsområder.

Fondets midler går i dag primært til næringsformål.

Fondet har et styre på 5 medlemmer som oppnevnes av Kommunaldepartementet. Fondets bevilgning over statsbudsjettet er for 1991 på 9,2 mill. kroner. Styrefunksjonen er midlertidig overført fra Kommunaldepartementet til Sametingsrådet. Nye forskrifter for fondet har vært til høring i Sametinget. De nye forskriftene inneholder følgende momenter: Samisk utviklingsfond ledes av et styre som

oppnevnes av Sametinget. Sametinget er rådgivende og kontrollerende organ. Sametinget behandler fondets årsmelding og avgir en kommentar til fondets virksomhet i sin årsmelding. Fondsstyret avgjør saker om støtte fra fondets midler etter innstilling fra administrasjonen. Styrets vedtak kan påklages til Sametingsrådet.

Arbeidsgruppen har diskutert muligheten av å slå sammen Samisk kulturfond og Samisk utviklingsfond til et felles utviklings- og kulturfond (samefond). Arbeidsgruppen har imidlertid gått inn for et eget samisk kulturfond.

Kulturdepartementets representant slutter seg til dette, men viser til at Samisk utviklingsfond ifølge forskriftene har "til formål å fremme tiltak av økonomisk, sosial og kulturell betydning i de sentrale samiske bosetningsområder". Representanten mener derfor at en del av utviklingsfondets midler bør gå inn i det nye kulturfondet.

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen tilrår at bevilgningen til Samisk utviklingsfond overføres til kap.503 post 70.2 Andre samiske formål (se kap.5) (jfr. dog Kulturdepartementets representants syn) Sametinget fastsetter selv reglene for fondet.

4.1.1.3 Post 60 Samisk tolketjeneste og tospråklighetstilskudd til kommuner.

Tilskuddet går til dekning av tolketjeneste og merutgifter ved tospråklighet samisk/norsk i kommuner i samiske kjerneområder, samt lovpålagte utgifter ved gjennomføringen av språkloven. Virkeområdet for ordningen er idag Karasjok, Kautokeino, Tana og Nesseby. I lovreglene om samisk språk er forvaltningsområdet utvidet til å omfatte Porsanger og Kåfjord. Midlene fordeles og overføres kommunene i

virkeområdet etter bestemte kriterier. Vedtak kan påklages til departementet. I 1991 utgjør bevilgningen 10.600.000

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen tilrår at disponeringen av midlene til samisk tolketjeneste og tospråklighet, samt bevilgningen til dekning av utgifter i forbindelse med lovreglene om samisk språk overføres til Sametinget.

Bevilgningen foreslås plassert under Kap.503 post 70.2 Andre samiske formål (se kap.5). Sametinget fastsetter selv kriterier og eventuelle retningslinjer for bruken av midlene.

4.1.1.4 Post 70.1 Tilskudd til samiske organisasjoner.

Tilskuddet disponeres og fordeles av Sametinget etter retningslinjer fra departementet. Støtteberettigede organisasjoner er landsomfattende samiske organisasjoner og regionale samiske foreninger i Norge som har til formål å fremme samisk identitet, språk, kultur og samfunnsliv. Sametingets vedtak om fordeling av midler til samiske organisasjoner kan påklages til Kommunaldepartementet. I 1991 utgjør bevilgningen kr. 2.350.000.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at bevilgningen til samiske organisasjoner overføres til kap. 503 post 70.2 Andre samiske formål (se kap.5). Retningslinjer for bruken av midlene fastsettes av Sametinget.

4.1.1.5 Post 70.2 Tilskudd til samisk husflid.

Posten disponeres og fordeles av Sametinget etter retningslinjer fra departementet. Den landsomfattende husflidsorganisasjonen Samiid Duodji som arbeider for

beskyttelse, vekst og utvikling av samisk husflid, håndtverk og brukskunst, gis tilskudd til konsulenttjeneste og drift av organisasjonen. Det kan også ytes tilskudd av bevilgningen til husflidsentraler til hel eller delvis dekning av veilednings- og serviceutgifter, samt til etablering og drift av råvarelager. Det kan videre gis tilskudd til etablering og drift av veiledningsverksted i duodji og i samisk kunst forøvrig. Andre husflidsorganisasjoner kan gis støtte til enkeltprosjekter. Sametingets vedtak om fordeling av midler til samisk husflid og kunsthåndtverk kan påklages til Kommunaldepartementet.

I 1991 utgjør bevilgningen kr. 2.350.000

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at bevilgningen til samisk husflid overføres til kap.503 post 70.1 Samisk kulturfond. Retningslinjer for bruken av midlene fastsettes av Sametinget.

4.1.1.6 Post 70.3 Andre tilskudd.

Tilskuddet har fram til 1.1.1991 vært disponert av Kommunaldepartementet etter fastsatte retningslinjer, til tiltak som styrker samisk identitet, språk og kultur og til tiltak som generelt bedrer levekårene til den samiske befolkning. Posten hadde for 1990 en bevilgning på 2.639.000. Posten er opphørt som søknadspost fra 1.1.1991. Bevilgningen er for 1991 disponert til drift av Sametinget, til etablering av et utviklingscenter for samisk husflid, og til et prøveprosjekt til et samisk barnemagasin. Bevilgningen til Sametinget og til samisk barnemagasin løper også for 1992. Restbeløpet opprettholdes til departementets disposisjon til samiske formål.

4.2 KULTURDEPARTEMENTETS SAKSFELT.

4.2.1 Overføring av støtteordninger m.v. til Sametinget.

Kulturdepartementet og underliggende institusjoner forvalter flere støtteordninger og tiltak for samisk kulturliv. Det er ulike grader av samisk medvirkning i forvaltningen av disse tiltakene, men flere administreres i praksis fullt ut av samene selv. Enkelte tiltak er finansiert av både Finland, Sverige og Norge. Arbeidsgruppen vurderer ikke tiltak som idag finansieres av Nordisk ministerråd eller Nordisk samisk kulturutvalg/Nordisk sameråd.

I Kulturdepartementets budsjettproposisjon for 1990, j.fr. St.prp.nr.1 for 1989-90, ble spørsmålet om overføring av oppgaver til Sametinget kort omtalt. Departementet uttalte bl.a. at: "Departementet vil vurdere å gi Sametinget fullmakt til å disponere ein del statlege midlar til samiske kulturtiltak og dei nærare føresetnadene for det. I dette arbeidet vil også spørsmålet om oppretting av eit samisk kulturfond bli vurdert."

Arbeidsgruppen tar som utgangspunkt at oppgaver bør overføres til Sametinget i størst mulig grad og at mange oppgaver innen kulturfeltet egner seg godt til overføring. De sentrale myndighetenes ansvar i denne forbindelse vil forøvrig være å sikre at samiske kulturoppgaver får en forsvarlig faglig og saksbehandlingsmessig behandling. Kravene til dette vil kunne påvirke de ulike modeller og regelverket for disse.

4.2.2 Samisk kulturutvalg

Samisk kulturutvalg (Norsk kulturråds faglige utvalg for samisk kultur) består av 9 medlemmer. Utvalget fikk endret sammensetning f.o.m. 1989; 3 medlemmer oppnevnes etter forslag fra de samiske kunstnerorganisasjonene, 3 (tidligere 6) oppnevnes etter forslag fra de samiske hovedorganisasjonene.

Kulturrådet oppnevner utvalget. Lederen av samisk kulturutvalg er også medlem av Norsk kulturråd.

Utvalget har tre underutvalg:

- Utvalget for samisk litteratur.
- Utvalget for samisk billedkunst og duodji.
- Utvalget for samisk musikk.

Samisk kulturutvalg oppnevner 3 medlemmer til hvert av underutvalgene. Møter i "Fellesutvalget" og underutvalgene holdes etter behov, som regel 4-5 ganger i året.

"Fellesutvalget" behandler prinsipp saker, langtidsprogram, fordeling av midler på de enkelte poster (litteratur, billedkunst/duodji, musikk, andre tiltak), saker der det er aktuelt å gi støtte fra flere poster og saker som faller utenfor de tre nevnte poster.

Underutvalget for samisk litteratur behandler søknader om støtte til utgivelse av samisk skjønnlitteratur og andre tiltak til styrking av samisk språk og litteratur, f.eks. seminarer, kurs og litteraturkvelder. Det prioriteres å gi støtte til samisk originallitteratur.

Underutvalget for samisk billedkunst og duodji behandler søknader om støtte til billedkunst, kunsthåndverk, utsmykninger, bokillustrasjoner m.v.

Underutvalget for samisk musikk behandler søknader om støtte til fonogrammer, konserter og andre tiltak til fremme av samisk musikk.

I tillegg er det et arbeidsutvalg som består av lederen for "Fellesutvalget", og lederne for de tre underutvalgene.

Underutvalgene har innstillingsrett direkte overfor Norsk kulturråd. Saker av mer allmenn og sektorovergripende karakter behandles av samisk kulturutvalg.

Samisk kulturutvalg har i dag to saksbehandlere. Musikkonsulenten er engasjert i en hjemmel som tidligere ble benyttet til sekretær for Samisk kulturutvalg.

Budsjett

Stortinget fastsetter den samlede årlige bevilgningen til Norsk kulturråd. Norsk kulturråd foreslår fordelingen av Norsk kulturfonds midler på de ulike sektorer, bl.a. samiske kulturtiltak, overfor departementet. Endelig fordeling skjer ved kgl.res. Avsetningen til samisk kultur var i 1991 på tilsammen 3,7 mill. kroner. Midlene til samisk kulturutvalg er fordelt slik:

	<u>1991</u>
Litteratur	kr. 1 400 000
Billedkunst	" 800 000
Musikk	" 800 000
Andre tiltak	" 700 000
<u>Sum</u>	<u>Kr. 3 700 000</u>

Formelt avgjøres støtten til forskjellige tiltak av Norsk kulturråd, men det er knapt forekommet at Norsk kulturråd har endret forslagene fra Samisk kulturutvalg eller underutvalgene.

Retningslinjer for saksbehandlingen.

Norsk kulturråd er et forvaltningsorgan som skal følge både forvaltnings- og offentlighetslovens bestemmelser. Det er i liten grad utarbeidet særlige bestemmelser for rådets behandling av de samiske saker.

Det er imidlertid vedtatt regler for innkjøp av samisk billedkunst og duodji. Kulturrådet har gjennom årene finansiert innkjøp av samisk kunst med henblikk på fremtidig samisk kunstgalleri. Kulturrådets innkjøpskonsulent, samt konsulenter for samisk utsmykking av bygg og anlegg, oppnevnes

av Samiske kunstneres forbund. Forbundet oppnevner også rådets konsulent for vurdering av bokillustrasjoner.

Det er utarbeidet eget søknadskjema for støtte til samisk litteratur.

Norsk kulturråds vurdering.

I møte 12.2.90 gav Samisk kulturutvalg en tilråding til Norsk kulturråd om overføringsspørsmålet:

"1. Faste støtteordninger for samisk kultur for bl.a. følgende områder bør opprettes under Sametinget:

- fast driftstøtte til teater og frie sceniske grupper samt filmproduksjon
- fast driftsstøtte til samiske forlag
- innkjøpsordning og distribusjonsstøtte til samisk litteratur, musikk og billedkunst/duodji
- fast driftsstøtte til samiske kunstnerorganisasjoner og kunstnersentre.
- driftsstøtte til samiske musikkturneer i samarbeid med Rikskonsertene
- støtte til samiske kulturbygg
- drift av andre tiltak under det utvidete kulturbegrep, samt barne og ungdomsformål og idrett.

2. Det opprettes et Samisk kulturråd innen utløpet av funksjonstiden for det nåværende faglige utvalg for samisk kultur under Norsk kulturråd. For å sikre kontinuitet, kan alternativt det faglige utvalg i en periode av sin gjenstående funksjonstid få mandat som Samisk kulturråd. Oppnevne instans bør være Sametinget, og rådets sammensetning bør være slik Norsk kulturråd tidligere har foreslått. Rådets arbeidsoppgaver blir i det alt vesentlige de samme som idag faller inn under Det faglige utvalg for samisk kultur.

3. Det opprettes et samisk kulturfond med avsetning på 6 mill.

kroner første år, 6,5 mill. kroner andre år og deretter årlige avsetninger i et omfang fastsatt av Sametinget etter tilrådning fra Samisk kulturråd.

4. Det opprettes et sekretariat med kontorleder, en faglig konsulentstilling for hvert av hovedarbeidsområdene og en kontorsekretær. Omkostningene til administrasjon må komme i tillegg til avsetningen til Samisk kulturfond."

Det faglige utvalg for samisk kultur bemerket for øvrig at utvalget flere ganger har påpekt at avsetningen til samiske kulturformål bør heves til 5% av norsk kulturfond. Det vises i denne forbindelse til den markerte økning i antall søknader og samlet søknadssum.

Utvalget gav underutvalgene høve til å fremme supplerende forslag for de respektive fagområder. Underutvalget for samisk musikk har i møte 12.2.90 avgitt følgende supplerende uttalelse:

"Underutvalget har i sak 4.1 vedtatt å se på hva som kan institusjonaliseres innenfor samisk musikkliv. Det kan av denne grunn ikke foreligge en endelig oversikt før dette arbeidet er gjort. Imidlertid kan underutvalget anmode Sametinget om å sette følgende saker på programmet:

- etablering og drift av offentlig musikerordning
- støtte til frie samiske musikergrupper
- etablering og drift av samisk musikkadministrativt organ
- produksjons- og distribusjonsstøtte til samisk musikk."

I møte 20.3.90 sluttet Norsk kulturråd seg enstemmig til at:

" Det opprettes et Samisk kulturråd innen utløpet av funksjonstiden for det nåværende faglige utvalg for samisk kultur under Norsk kulturråd." (31.12.1992)

Særuttalelsen fra Samisk musikkutvalg ble oversendt

departementet uten realitetsbehandling.

I forbindelse med statsbudsjettet for 1992 har Norsk kulturråd også sluttet seg til tilrådingen fra Samisk kulturutvalg om et samisk kulturfond.

Samisk kulturutvalg har utført sitt arbeid meget tilfredsstillende og det har sjelden vært kritikk av utvalgets arbeid. Det er svært få klager på avgjørelsene til utvalget/-ene og Norsk kulturråd. (Det er idag ikke klagerett til departementet over det faglige kunstneriske skjønn som er utøvet. Klageadgangen gjelder kun saksbehandling og lovanvendelse.)

Arbeidsgruppens tilråding.

Arbeidsgruppen registrerer at Norsk kulturråd ikke tar stilling til om det foreslåtte Samisk kulturråd skal knyttes administrativt eller på annen måte til Sametinget og antar at grunnen er at dette spørsmålet forøvrig bør vurderes av departementene i samarbeid med Sametinget.

Arbeidsgruppen antar at Sametinget selv og berørte organisasjoner og institusjoner bør ha fått anledning til å uttale seg før Regjeringen tar endelig stilling.

Fordeling av midler innebærer myndighet til å avgjøre hvilke aktiviteter som skal finne sted og hvor. Denne myndigheten bør utøves av et sentralt samisk organ.

Behovene for faglige vurderinger, og de gode erfaringer man har hatt med dette utvalget m/underutvalg, tilsier at ordningen blir opprettholdt. Norsk kulturråds retningslinjer for utvalg/underutvalg bør beholdes til funksjonstiden for nåværende utvalg er ute (t.o.m. 1992). Arbeidsgruppen mener at forvaltningen av Samisk kulturutvalg og dets midler bør knyttes til Sametinget, og forvaltes av et samisk kulturråd. Samisk kulturråd foreslås oppnevnt av Sametinget.

Arbeidsgruppen foreslår deretter at Sametinget fastsetter retningslinjene etter tilrådning fra Samisk kulturråd. Eventuelle bindinger av midlene til bestemte tiltak kan fastsettes i budsjettproposisjonen.

Arbeidsgruppen foreslår at Samisk kulturutvalgs midler og støtte til visse andre kulturtiltak inngår i Kap. 503 post 70.1 Samisk kulturfond.

4.2.3 Pressestøtte til samiske aviser og publikasjoner.

Støtte til drift og distribusjon.

På statsbudsjettet kap.335, post 75, er det for 1991 bevilget kr. 3.587.000 til støtte til samiske aviser og publikasjoner. Tilskuddene omfatter Sagat, Sami Aigi og Nuorttanaste.

Sagat og Sami Aigi mottok i 1990 et driftstilskudd og et distribusjonstilskudd på tilsammen 2,8 mill.kroner, fordelt med 1,5 millioner kroner til Sagat og 1,3 millioner kroner til Sami Aigi. I 1991 vil de motta henholdsvis ca. 1,6 millioner og 1,4 millioner kroner.

Det er ikke retningslinjer for beregning av driftstilskuddet. I samråd med Kommunaldepartementet ble det i 1986/87 fastsatt 1 million kroner til Sami Aigi og 1,2 millioner til Sagat. Beløpene er senere oppjustert i takt med den årlige prisomregning.

Sagat og Sami Aigi mottar også et distribusjonstilskudd over post 77, Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark. Avisene mottok i 1990 henholdsvis 41.000 og 23.000 kroner i distribusjonstilskudd over denne posten.

Språktilskudd og statlig annonsering.

henhold til Retningslinjer for tilskudd til språkutvikling i samiske publikasjoner og aviser av 10.juli 1986.

Kravet er at minst 80% av stoffet skal være skrevet på samisk. I 1990 ble det utbetalt 600.000 kroner i språktilskudd fordelt med ca. 460.000 kroner til Sami Aigi og 140.000 kroner til Nuorttanaste. Dette er de to eneste publikasjonene som i sin helhet trykkes på samisk. Tilskuddene gis i form av en sats pr. eksemplar. Sagat mottar ikke språktilskudd da publikasjonen i all hovedsak trykkes på norsk.

Statens informasjonstjeneste annonserte i 1989 og 1990 for ca.130.000 kroner i Sagat og ca 100.000 kroner i Sami Aigi.

Sammenliknet med den øvrige dagspressen mottar de samiske avisene meget høye statstilskudd. Over halvparten av Sagats og Sami Aigis inntekter består av ulike statstilskudd. Regnskapet for 1989 viser for Sagats vedkommende at statstilskudd i form av pressestøtte og annonsering utgjorde ca. 1,6 millioner kroner av de totale driftsinntektene på 3.millioner kroner. Sami Aigi hadde i 1989 driftsinntekter på tilsammen ca. 3,7 millioner kroner hvorav statlige tilskudd utgjorde ca. 2 millioner kroner. Ingen andre norske aviser er så tungt subsidiert fra statens side.

Spørsmål om ekstraordinære tilskudd.

Samiske aviser har på linje med øvrige støtteberettigede aviser også anledning til å søke om ekstraordinære produksjonstilskudd etter § 4 i Forskrifter om produksjonstilskudd av 7. september 1984. Både Sagat og Sami Aigi har tidligere fått slike tilskudd.

Slikt tilskudd gis bare hvis det er overhengende fare for at driften må innstilles. Avisen må samtidig legge frem planer som sannsynliggjør tilfredstillende driftsresultat i fremtiden.

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen legger vekt på at støtten til samisk presse bør vurderes i sammenheng med støttesystemet for øvrige aviser i landet, samtidig som man kan ha for øyet de særlige behov som gjør seg gjeldene.

Det er også grunn til å anta at den budsjettmessige vurdering kan være friere innenfor det ordinære støttesystem enn innenfor et samlet budsjett overført til Sametinget.

Arbeidsgruppen finner at dette saksfeltet ikke blir delegert i denne omgang, men at en vurderer dette på nytt senere. En slik ny vurdering kan eventuelt skje i det dagspresseutvalg som departementet oppnevnte den 15. februar 1991.

Konklusjon:

Spørsmålet om å overføre tildelingsmyndigheten m.h.t. støtteordningen for de samiske aviser stilles i bero.

4.2.4 Andre samiske tiltak.

4.2.4.1 Samisk kunstnersenter.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen foreslår at Sametinget/ Samisk kulturråd fullt ut overtar den statlige støtten til driften av Samisk kunstnersenter i Karasjok. Bevilgningen overføres til kap. 503 post 70.1 Samisk kulturfond (se kap.5). Sametinget har allerede hoveddelen av denne støtten (kr.400.000 i 1991). Støtten fra Kulturdepartementet var i 1990 på kr.150.000.

4.2.4.2 Samisk kultursenter i Hattfjelldal.

Senteret ble offisielt åpnet i 1985 og er organisert som en stiftelse.

Senteret mottar driftsstøtte fra Kulturdepartementet og Nordland fylkeskommune. Støtten fra departementet var i 1990 kr. 645.000.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen foreslår at statsstøtten til Samisk kultursenter overføres til Sametinget/ Samisk kulturråd. Bevilgningen overføres til kap. 503 post 70.1 Samisk kulturfond (se kap.5).

4.2.4.3 Vederlagsmidler.

De samiske kunstnerorganisasjonene har oppnådd forhandlingsrett for kopierings-, biblioteks-, og visningsvederlag. Midlene fordeles av egne komiteer, helt uavhengig av departementet, og skal hovedsakelig benyttes til stipend.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen mener at det ikke er saklige grunner til å overføre verken forhandlinger om eller fordelingen av vederlagsmidlene til Sametinget.

4.2.4.4 Driftsstøtte til samiske kunstnerorganisasjoner.

De fire samiske kunstnerorganisasjonene er alle nordiske og har medlemmer både fra Finland, Sverige og Norge.

I 1990 mottok organisasjonene tilsammen kr. 470.000 i driftsstøtte fra Kulturdepartementet.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at midlene til driftsstøtten overføres til kap. 503 post 70.1 Samisk kulturfond (event. post 70.2)(se

kap.5).

4.2.4.5 Samisk teater.

I 1982 ble det for første gang bevilget midler til den samiske teatergruppen Beaiivvas. I 1987 ble det satt igang et treårs prøveprosjekt og det ble avsatt 4,75 mill. kroner til Beaiivvas. I tillegg fikk gruppen 300.000 fra Kautokeino kommune til dekning av husleie i Kulturhuset. I budsjettbehandlingen for 1990 vedtok Stortinget at Beaiivvas samisk teater skulle bli fast f.o.m. dette året. Bevilgningen for 1991 er på kr. 6.520.000

Beaiivvas er organisert som aksjeselskap med 100 aksjer og en aksjekapital på 50.000 (fordelt på 20.000 på Kautokeino kommune, kr.20.000 på Staten, kr. 5000 på Samenes Landsforbund og Norske Samers Riksforbund.)

Beaiivvas ledes av et styre på fem medlemmer. Ett medlem med vara oppnevnes av staten, tre oppnevnes av generalforsamlingen og ett velges av og blant selskapets fast tilsatte eller helårsengasjerte. I praksis oppnevner hver av de fire aksjeeierne en representant med varamedlem til styret.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at bevilgningen til Samisk teater Beaiivvas overføres til Sametinget/Samisk kulturråd på kap. 503 post 70.1 Samisk kulturfond (se kap.5) og at statens representant i styret for teateret oppnevnes av Sametinget/Samisk kulturråd. Det bør vurderes å overlate departementets aksjer til Sametinget.

4.2.4.6 Samisk spesialbibliotek.

De tre samiske hovedorganisasjonene, Karasjok kommune og Statens bibliotektilsyn har hver utpekt ett medlem til styret

for Samisk spesialbibliotek. Samisk spesialbiblioteks styre på fem medlemmer oppnevnes av Statens bibliotektilsyn.

Sametinget ble i 1989 forelagt spørsmålet om å overta retten til å oppnevne tre styremedlemmer. Tinget fant "det ikke aktuelt å frata de nåværende organer rett til å foreslå styrerepresentanter. Sametingets framtidige rolle i slike spørsmål forutsettes knyttet til selve oppnevningsprosessen." Sametinget gikk inn for at styret for biblioteket blir oppnevnt av Sametinget.

Kulturdepartementet har godkjent Sametingets forslag.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at myndighet til å oppnevne styret for Samisk spesialbibliotek overføres til Sametinget.

4.2.4.7 Programrådet for Sameradioen.

Programrådet for NRK/Sameradioen blir idag oppnevnt av "fylkestinget i Finnmark etter framlegg fra sameorganisasjonene og Norsk sameråd", jf. pkt.3.2.2. i forskrifter gitt ved kgl.res.29.05.1981. Med "sameorganisasjonene" menes de tre samiske landsomfattende hovedorganisasjonene Norske Samers Riksforbund, Norges Reindriftssamers Landsforbund og Samenes Landsforbund.

Kulturdepartementet har i mars 1991 lagt frem forslag til endring av forskriftene. Dette er nødvendig på bakgrunn av at Norsk sameråd er avløst av Sametinget og fordi det er naturlig å legge myndigheten til å oppnevne alle programrådets medlemmer til Sametinget.

Kulturdepartementet foreslår at forskriften skal lyde:

"Programrådet for Sameradioen oppnevnes av Sametinget."

Sametinget vil stå fritt til å gi forslagsrett til andre organer.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at myndighet til å oppnevne programrådet for Sameradioen overføres til Sametinget.

4.2.4.8 Samisk språkråd.

Iflg. samelovens § 3-12 skal Sametinget oppnevne medlemmene av Samisk språkråd. Sametinget har støttet denne ordningen. Sametinget skal behandle en årlig rapport fra språkrådet om det samiske språkets stilling.

4.3 KIRKE-, UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENTETS SAKSFELT

4.3.1 Samisk utdanningsråd.

Samisk utdanningsråd oppnevnes av Kongen, normalt for en periode på 4 år. Inneværende funksjonsperiode har imidlertid vært begrenset på grunn av usikkerhet om rådets fremtidige stilling og utløper ved utgangen av 1991. Departementet innhenter og samordner forslag fra de samiske hovedorganisasjonene Norske Samers Riksforbund, Norske Reindriftssamers Landsforbund og Samenes Landsforbund, på 3 medlemmer og 3 varamedlemmer. Grunnskolerådet, Rådet for videregående opplæring og Lærerutdanningsrådet gir hver forslag på et medlem og et varamedlem. Lederen oppnevnes på fritt grunnlag etter forslag fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF), som er det departement rådet hører under. Rådet velger selv nestleder.

Rådet skal innenfor sitt saksområde ha som hovedoppgave å samordne fremdriften av særlige tiltak for den samiske befolkning, gi veiledning og informasjon og være rådgivende for departementet og de sakkyndige undervisningsråd. Rådet skal arbeide for økt informasjon og undervisning om samer, samisk næringsliv og kultur i skoler, og ved kurs for andre enn samer.

Konkret skal rådet særlig ta seg av undervisningsmessige tiltak ved å

- ta initiativ til å utvikle læreplaner og fagplaner
- utvikle lærebøker og læremidler
- granske og godkjenne lærebøker
- ta opp spørsmål som gjelder rettledningstjenesten, utdanning og etterutdanning av lærere og internatbetjening i samiske områder.

Rådet er representert i kontaktutvalg i tilknytning til andre sentrale sakkyndige råd på utdanningsområdet.

Sentrale spørsmål i den aktuelle situasjon i rådets virksomhet er:

1. Utvikle det samiske innholdet i barnehager, skoler og andre undervisningsinstitusjoner.
2. Ivareta og utvikle samisk språk.
3. Ivareta de samiske barn og elevers behov og rettigheter når utdanningsspørsmål blir behandlet i sentrale, regionale og lokale beslutningsorganer.
4. Se til at nivået på utdanningen i samiske regioner er på høyde med landet forøvrig.
5. Informere om rådets arbeid, om de samiske utdanningstilbud og situasjonen i samisk skole.

Rådets sekretariat er lokalisert i Kautokeino. Sekretariatet har pr. 1. januar 1991 14 stillingshjemler.

Rådets bevilgning for 1991 er kr. 7 058 000.

Gruppen viser ellers til at Samisk utdanningsråd i møte 18.februar dette år traff følgende vedtak:

- " 1. Det er bred enighet i rådet om at Sametinget må bli tillagt myndighet i samiske skolepolitiske saker.
2. Samisk utdanningsråd forventer å bli holdt orientert om det arbeidet som skjer i departementet og Sametinget vedrørende overføring av slik myndighet
3. Samisk utdanningsråd anmoder om et møte mellom Sametingets komite for utdanning og forskning med sikte på å påbegynne kartlegging av ulike konsekvenser av myndighetsoverføring.
4. Rådet vil etter en slik prosess bedre kunne peke på ulike forhold ved framtidig administrasjon og styring av samiske skolepolitiske spørsmål. "

Arbeidsgruppens tilråding

Arbeidsgruppen antar at det kan være naturlig at en foreløpig

venter noe med å overføre forvaltningsmyndighet fra sentralt hold til Sametinget når det gjelder Samisk utdanningsråds løpende virksomhet. Imidlertid bør en som en begynnelse umiddelbart kunne overføre myndigheten til å oppnevne Samisk utdanningsråd til Sametinget.

4.3.2 Samiske skoler

Statens samiske videregående skoler.

Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino er statsskoler.

Ved skolen i Kautokeino er et utviklingsarbeid igang. Målsettingen er å skape en samisk videregående skole som er tilpasset behovet i den samiske befolkning, som kan tjene samisk næring og samisk kultur, og som kan spille en aktiv rolle i samfunnsutviklingen i Kautokeino og andre samiske bosettingsområder. Skolen har studietilbud i allmenne fag, husflid og estetiske fag, håndverk og industrifag, landbruksfag og innenfor reindrift. Skolen har ca. 100 elever.

Skolen i Karasjok har studietilbud innenfor allmennfag, sosial og helsefag og handel- og kontorlag, og har for tiden ca. 150 elever.

De samiske videregående skoler har stor søkning til allmenne fag og handels- og kontorlag. De siste år har det heller vært svak søkning til yrkesfagene ved skolen i Kautokeino.

Tidligere hadde hver skole sitt styre.

Departementet har senere lagt vekt på at opplæringstilbudene til samisk ungdom bør vurderes i sammenheng, innenfor en ramme som omfatter begge skoler. Prioriteringer, ressursfordeling, dimensjonering av kapasitet m.v. bør vurderes under ett. Siden 1989 har derfor skolene hatt felles styre, med sekretariat i Kautokeino. Styret oppnevnes av departementet, bl.a. etter

forslag fra de samiske hovedorganisasjoner.

Samlet har skolene i 1991 en bevilgning på kr. 22 464 000.

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen tilrår at oppnevningsmyndigheten når det gjelder styret for de samiske videregående skolene, overføres til Sametinget.

Særskilte tiltak ved grunnskoler i språkblendingsdistrikter i Nord-Norge.

Skoledirektøren i Nordland, Troms og Finnmark fordeler ressurser svarende til ca.10,6 millioner kroner til ulike styrkingstiltak ved grunnskoler i kommuner med språkblending.

Den statlige samiske grunnskole i Hattfjelldal.

Skolens styre oppnevnes av departementet etter forslag fra kommunale og fylkeskommunale instanser.

Arbeidsgruppen tilrådning

Arbeidsgruppen tilrår at oppnevningsmyndighet til styret for den statlige samiske grunnskole i Hattfjelldal overføres til Sametinget.

Samisk høyskole

Samisk høyskole i Kautokeino ble opprettet i 1989. De samiske studiene ved Alta lærerhøyskole ble samtidig overført til den nye høyskolen. Høyskolen har 95 studieplasser og har tatt opp studenter til allmenn og faglærerutdanning. Høyskolen har også studietilbud i samisk språk og duodji. Skolen har 18

organiserte stillinger og en bevilgning i 1991 på ca. 7,3 mill. kroner.

Skolen er organisert under høgskolestyret i Alta.

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen er kjent med at Stortinget med det første blir forelagt en melding om høgre utdanning, og regner med at styringsordningen for de regionale høgskolene vil bli nærmere avklart ved behandlingen av meldingen. I en fremtidig styringsordning bør i alle tilfeller Sametinget være sikret rett til å oppnevne representasjon når det gjelder den samiske høgskolen.

4.3.3 Stipend til samisk ungdom i "samekommunene".

Innenfor den statlige ordning for lån og stipend til utdanning er det et særskilt stipend for samisk ungdom i "samekommunene". Departementet fastsetter regelverket. Finnmark fylkesskolestyre foretar kunngjøring, saksbehandling og fordeling av midlene. Samlet stipendium er ca kr. 700.000.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at myndighet til å lage statutter for stipendet og fordele stipendmidlene overføres til Sametinget. Bevilgningen foreslås overført til kap. 503 post 70.2 Andre samiske formål (se kap. 5).

4.4 MILJØVERNDEPARTEMENTETS SAKSFELT.

Ordninger innen Miljøverndepartementets ansvarsområde som angår den samiske befolkningen er knyttet til forvaltningen av

samiske kulturminner. Dette er lovforvaltningssaker og tilskuddssaker.

4.4.1 Organisering.

Ved kulturminnelovens ikrafttreden 15.02.1979 ble samiske kulturminner eldre enn 100 år automatisk fredet. Forvaltningen ble lagt til de arkeologiske forvaltningsmuseene. En vesentlig del av forvaltningsarbeidet har skjedd ved Tromsø museum.

Da Stortinget i mars 1988 behandlet stortingsmeldingen om bygnings- og fornminnevernet og ga sin tilslutning til forslaget om å etablere et fylkeskommunalt forvaltningsapparat for kulturminnevernet, ble organiseringen av et distriktsapparat for samisk kulturminnevern holdt utenfor. Stortinget ønsket at dette skulle behandles av Sametinget.

Den del av omorganiseringen av kulturminnevernet som innebærer overføring av myndighet til fylkeskommunene, gjelder derfor ikke samisk kulturminnevern.

Inntil spørsmålet om organiseringen av et distriktsapparat for samisk kulturminnevern er avklart, er det etablert en midlertidig ordning. Tromsø museum har det overordnede faglige ansvaret for samisk kulturminnevern. Den myndighet etter kulturminneloven som for øvrig er overført til fylkeskommunene, er for samisk kulturminnevern gitt Tromsø museum. Det samme gjelder ivaretagelse av verneinteressene i plan- og utbyggingssaker. På grunn av ansvarsområdets geografiske utstrekning er arbeidet lagt til følgende tre institusjoner etter nærmere geografisk inndeling: Saemien Sijte i Snåsa, Samisk-etnografisk avdeling ved Tromsø museum og De samiske samlinger i Karasjok.

Den formelle vedtakskompetanse når det gjelder frigivning er imidlertid ikke endret, dvs. at de andre involverte landsmuseer i likhet med Tromsø museum har myndighet til å fatte vedtak om frigivning av samiske kulturminner som

tidligere.

Riksantikvaren har fått direktoratansvar for samtlige felter innen kulturminnevernet, herunder samisk kulturminnevern. Det er også opprettet en egen stilling hos Riksantikvaren for arbeidet med samisk kulturminnevern.

Med tilskudd fra Miljøverndepartementet vil Sametinget i 1991 lage en utredning om organiseringen av distriktsapparatet for samisk kulturminnevern. En ny ordning vil trolig kunne tre i kraft fra 1993.

Miljøverndepartementet antar at det kan bli aktuelt å la Sametinget få ansettelsesmyndighet og arbeidsgiveransvar for det personell som blir knyttet til distriktsapparatet.

På nåværende tidspunkt er det imidlertid ikke aktuelt å gjøre ytterligere endringer i gjeldende forskrifter når det gjelder myndighet etter kulturminneloven. Departementet vil vurdere dette når Sametingets utredning foreligger.

4.4.2 Tilskudd til samisk kulturminnevern.

Hvordan det samiske kulturminnevernet blir organisert vil få betydning for hvem som skal disponere tilskuddsmidlene som er knyttet til feltet. I 1991 er det bevilget kr. 1 740 000 over Riksantikvarens budsjett, kap.1429, post 72.6 Samisk kulturminnevern.

I utgangspunktet er departementet innstilt på å overføre disponeringen av disse midlene til Sametinget, dersom Sametinget ønsker dette.

Denne tilskuddsposten ble opprettet på Miljøverndepartementets budsjett i 1987 til forvaltningen av samiske kulturminner, først og fremst innenfor fredete områder, til informasjonstiltak, registreringer og til drift av Sami

Dolosmuitoraddi (Samisk kulturminneråd).

Den midlertidige forvaltningsenheten for samisk kulturminnevern (som nevnt ovenfor) vil være i full drift i 1991. Dette innebærer at hele bevilgningen på 1,7 mill.kroner i 1991 vil gå til å dekke lønns- og driftsmidler (3 fagstillinger, 2 kontorstillinger). Sametinget og Riksantikvaren har overfor departementet understreket at det er viktig å prioritere forvaltningsapparatet på nåværende tidspunkt.

4.4.3 Sami Dolosmuitoraddi - Samisk kulturminneråd.

Rådet ble oppnevnt som rådgivende organ for Miljøverndepartementet i forbindelse med omorganiseringen av kulturminnevernet. Rådet har i tillegg behandlet en del andre saker av betydning for samisk kulturminnevern. I stortingsmeldingen om bygnings- og fornminnevernet ble det foreslått at rådet inntil videre skulle fungere som et rådgivende organ for departementet i saker av generell karakter.

Rådet har ikke vært i funksjon det siste året, og den nyopprettede stillingen hos Riksantikvaren har derfor i noen grad overtatt rådets rolle overfor departementet.

Departementet har antatt at rådets rolle etterhvert ville bli overtatt av Sametinget, og Sametinget er blitt bedt om å vurdere rådets fremtidige rolle og funksjon i forbindelse med den nevnte organisasjonsutredningen.

Dersom det blir aktuelt å opprettholde rådet, er departementet innstilt på å overføre ansvaret for oppnevningen til Sametinget.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at Sametinget får arbeidsgiveransvaret og tilsettingsmyndighet for stillingshjemler knyttet til distriktsapparatet for samisk kulturminnevern og oppnevning av medlemmer til Sami dolosmutoraddi (inkl. tildeling av driftsmidler) dersom rådet opprettholdes. Det samlede budsjett er på kr.1.740.000. Midlene plasseres på kap. 503 post 01 Lønn og godtgjørelser. Riksantikvaren vil fortsatt ha det faglige ansvaret for samisk kulturminnevern, slik at det i dette tilfellet bare er aktuelt å overføre det administrative ansvaret for distriktsapparatet og eventuelt Sami Dolosmutoraddi. Det er ikke naturlig å overføre ansvaret for dette feltet fra Miljøverndepartementet til Sametinget før Sametinget har lagt frem sin utredning av organiseringen av samisk kulturminnevern.

4.4.4 Forvaltning av naturressurser.

Under Miljøverndepartementet sorterer forvaltningen av naturvernloven, laks og innlandsfiskeloven og viltloven. Det samme gjelder lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Departementets arbeid går i stor grad ut på å gi forskrifter til lovene, som danner grunnlag for enkeltvedtak.

Videre er forvaltningen av jakt- og fiskerett på statens umatrikulerte grunn tillagt Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning, delvis med jordsalgskontoret og kommunene som utøvende myndighet.

Sametinget er et sentralt høringsorgan i disse spørsmålene.

Det vises også til den pågående utredning i Samerettsutvalget av retten til land og vann hvor en antar at også forvaltningen av naturressursene ventelig vil bli drøftet.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen har ikke vurdert spørsmålet om overføring av myndighet og oppgaver på dette feltet.

4.5 BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENTETS SAKSFELT

4.5.1 Kap.856 Tiltak for barn og unge

Post 60 Driftstilskudd til barnehager

Særskilt tilskudd til samiske barnehager.

Barne- og familiedepartementet gir et særskilt tilskudd til barnehager hvor samisk er hovedspråk og hvor virksomheten bygger på og er forankret i samisk kultur. Tilskuddet kommer i tillegg til ordinært driftstilskudd og skal dekke de ekstrautgifter som et samisktalende tilbud medfører. Dette kan f.eks. gjelde styrking av personalet, mer ubundet arbeidstid til forberedelse og oversettelser, innkjøp av samiske leker og pedagogisk materiell.

Tilskuddssatsene er de samme for alle kommuner og barnehager.

Særskilt tilskudd til samiske barnehager er en regelbundet tilskuddsordning og en del av det ordinære driftstilskuddet. Alle barnehager som oppfyller de fastsatte kriterier har rett til tilskudd. Tilskuddsordningen har eksistert siden 1986.

Departementet anser det som lite aktuelt å overføre forvaltningsansvaret for denne tilskuddsordningen til Sametinget på det nåværende tidspunkt. Sametinget vil i forhold til eventuelle endringer av nåværende tilskuddsregler ha en naturlig rådgivende funksjon.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at eventuelle regelverksendringer av nåværende tilskuddsordning til samiske barnehager sendes på høring til Sametinget.

4.5.2 Post 70 Tilskudd til andre tiltak for barn og unge Tiltak for samiske barns oppvekstmiljø

Tilskuddet gis til ulike lokale tiltak for å bedre samiske barns oppvekstmiljø. Tilskuddsordningen administreres av de 4 nordligste fylkesmannsembeter (samordningsgruppen for samiske barns oppvekstmiljø). Fylkesmannen i Finnmark fungerer som koordinator.

De årlige midler som bevilges over statsbudsjettet kunngjøres, og tildeling av midler til ulike tiltak/prosjekter skjer i samarbeid med de tre samiske organisasjoner- Norske Samers Riksforbund, Norske Reindriftssamers Landsforbund og Samenes Landsforbund (utvalgsbehandling). Fordelingen av midler til ulike tiltak/prosjekt skjer etter retningslinjer gitt av departementet. Bevilgningen på kap.856 post 70 til tiltak for samiske barns oppvekstmiljø er i 1991 på kr. 1.230.000.

I forbindelse med en eventuell overføring av ovennevnte saksfelt til Sametinget, har departementet forelagt saken for fylkesmennene i Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen i Finnmark uttaler: "Fylkesmannen er av den oppfatning at det er naturlig at administrasjonen av denne ordningen overføres fra samordningsgruppa (styringsgruppa) og til en annen offentlig instans, som er landsdekkende og som daglig arbeider med samiske spørsmål. Selv om en i utgangspunktet har vurdert Samisk utdanningsråd som en naturlig instans for dette arbeidet, har fylkesmannen ikke noen prinsipielle motforestillinger mot at denne ordningen

overføres til Sametinget. Fylkesmannen vil imidlertid understreke betydningen av at en i forvaltningen av tilskottsordningen sikrer at personer med fagkunnskap om barn og barns oppvekstmiljø har avgjørende innflytelse på den konkrete behandlingen av søknadene. Fylkesmannen er av den oppfatning at, dersom tilskuddsordningen blir overført til Sametinget, vil det være naturlig at Sametinget vedtar retningslinjer for forvaltningen av ordningen, mens den daglige administreringen av ordningen overlates til Samisk utdanningsråd. Samisk utdanningsråd er en offentlig instans som har kompetanse på samiske spørsmål og barn og barns oppvekstmiljø. Fylkesmannen vil til slutt understreke at tilskottsordningen har hatt stor betydning for styrkingen av samiske barns oppvekstmiljø i ulike samiske strøk i landet."

Fylkesmannen i Troms uttaler: " Vi finner det riktig at slike ordninger legges til et organ som har spesiell kompetanse på samisk språk og kultur, og likeledes at dette organet ivaretar interessene for samtlige samiske områder i landet. Fylkesmannen i Troms går etter dette inn for at "Tilskudd til tiltak for samiske barns oppvekstmiljø" overføres til en (et) samisk organisasjon (organ)."

Fylkesmannen i Nordland slutter seg til uttalelsen fra fylkesmannen i Finnmark og anbefaler at Sametinget/Samisk utdanningsråd fordeler midlene.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gir sin tilslutning til uttalelsen fra fylkesmannen i Finnmark vedrørende overføring av saksområdet til Sametinget. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ber imidlertid om at det blir lagt vekt på at man kommer fram til en ordning som sikrer at de sør-samiske interessene blir godt nok ivaretatt.

Barne- og familiedepartementet har merket seg fylkesmennenes kommentarer i forbindelse med en eventuell overføring av tilskuddsordningen. På denne bakgrunn kan departementet gå inn for at forvaltningsansvaret for tilskuddsordningen kan

overføres fra samordningsgruppen for samiske barns oppvekstvilkår til Sametinget.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen tilrår at forvaltningsansvaret for tilskuddsordningen Tiltak for samiske barns oppvekstvilkår overføres fra samordningsgruppen for samiske barns oppvekstvilkår til Sametinget. Bevilgningen overføres til Sametingets budsjettkap. 503. post 70.2 Andre samiske formål (se kap.5) Sametinget fastsetter selv retningslinjer for fordeling av midlene.

4.6 LANDBRUKSDEPARTEMENTET.

4.6.1 Reindrifststyret.

Reindrifststyret har som oppgave å være faglig rådgiver, forvalte rettigheter innen reinbeiteområder og å disponere reindriftsavtalens fondsmidler.

Styret har 7 medlemmer oppnevnt av Landbruksdepartementet etter forslag fra Norske Reindriftssamers Landsforbund, Kontaktutvalget for tamreinlagene i sør-Norge, Norges Bondelag og Norsk bonde og småbrukerlag.

Det er videre et områdestyre for hvert av de 6 samiske reinbeiteområder som består av 5 medlemmer som oppnevnes av fylkestinget.

I tillegg er det et tillitsmannsutvalg valgt av og blant reindriftsutøvere for hvert enkelt samisk reinbeitedistrikt.

Opgaver for og sammensetninger av disse styringsorgan er

lovbestemt, slik at eventuelle endringer forutsetter en lovendring.

Reindrifftsadministrasjonen i Alta.

Administrasjonen forbereder saker for Reindrifftsstyret, områdestyrene og foretar forvaltning av reindrifftsspørsmål. Administrasjonen er en selvstendig forvaltningsenhet under Landbruksdepartementet.

I tillegg finnes det et reindrifftskontor, underlagt reindrifftsadministrasjonen, for hvert reinbeiteområde. Disse fungerer som forvaltningsinstanser.

Økonomisk utvalg legger frem en totalkalkyle som danner grunnlag for forhandlingene om reindrifftsavtalen. Formannen oppnevnes av Landbruksdepartementet. Utvalgets sekretariat ligger i Reindrifftsadministrasjonen i Alta.

4.6.2 Tilskuddsmidler til reindrifften

Utviklings- og investeringsfondet.

Fondsmidlene kan brukes til praktiske tiltak innenfor reindrifften, støtte til forskning, veiledning, planlegging, beitegransking, avlstiltak og andre faglige tiltak til fremme av reindrifften, utvikling av binæringer og til formål av kulturell betydning for samene. Støtte kan gis som tilskudd eller lån.

Søknad om tildeling av midler avgjøres av et underutvalg på tre medlemmer innen Reindrifftsstyret.

Reindrifftsadministrasjonen er sekretariat for utvalget.

Katastrofefondet.

Fondet har til formål å yte økonomisk støtte til

reindrifftsutøvere som er påført store økonomiske tap på grunn av katastrofesituasjon. Fondet skal også kunne brukes til tapsforebyggende tiltak.

Tildeling av fondets midler gjøres av et styre på tre medlemmer som er identisk med styret for Reindrifftens investerings- og utviklingsfond.

Kostnadssenkende og direkte tilskudd.

I tillegg innbefatter kapitlet til gjennomføring av reindrifftsavtalen et tilskudd til organisasjonsarbeid, tilskudd til markedsfremmende tiltak, tilskudd til transport av rein, sykepengeordning for reindrifften, folketrygdordning, og kostnadsenkende og direkte tilskudd, med en rekke produksjonsstyrende tilskuddsordninger.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tjernobylyllykken har også kostnader til kompensasjon for tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt vært tatt med i avtaleforhandlingene. Bevilgningene til dette formål er fremmet sammen med proposisjon om reindrifftsavtalen

Arbeidsgruppens tilråding.

Spørsmålet om overføringen av midler fra Landbruksdepartementet vil i hovedsak dreie seg om bevilgninger knyttet til reindrifftsavtalen og oppnevninger med hjemmel i reindrifftsloven. Landbruksdepartementet forbereder en egen stortingsmelding om reindrift i 1991 hvor også forholdet til Sametinget vil bli vurdert.

Arbeidsgruppen tilrår at spørsmål om overføring av myndighet og oppgaver i Landbruksdepartementet stilles i bero inntil stortingsmeldingen om reindrift er lagt fram.

4.7. SOSIALDEPARTEMENTETS SAKSFELT.

4.7.1 Barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikk og samisk helsetjeneste-Spesialistlegesenter i Karasjok.

Sosialdepartementet har foreløpig avsatt 2,5 millioner kroner for 1991 til samisk helsetjeneste - Spesialistlegesenter og Barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikk (BUP) i Karasjok.

Midlene fordeles av Styringsgruppen for helsetiltak i Finnmark og Nord-Troms. Gruppen oppnevnes av Sosialdepartementet og ledes av en representant fra Sosialdepartementet. Videre består gruppen av 1 representant fra Finnmark fylkeskommune, 1 representant fra kommunene i Finnmark, 1 representant fra Troms fylkeskommune, 1 fra Helsedirektoratet samt 1 representant fra Sosialdepartementet. Fylkeslegen i Finnmark er sekretariat.

Barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikk (BUP) i Karasjok inngår i et samarbeid med Regionsenteret i Tromsø om tjenesten til den samiske befolkning. Sosialdepartementet har en tre-årig opplæringsavtale med barne og ungdomspsykiatriske poliklinikk i Karasjok.

Departementet støtter to prosjekter:

- behandlingsbarnehage for samiske barn.
- forebyggende arbeid for selvmordstruet ungdom.

Staten dekker 75% av utgiftene til fagstillingene ved Spesialistlegesenteret i Karasjok. Fylket dekker resten av midlene. Legeteamet er samisktalende og består av spesialister på flere områder innen somatikk og psykiatri. Legetilbudet

gis på samisk.

Framtidig organisering og finansiering av samisk helsetjeneste vil bli drøftet med representanter for Sametinget og Finnmark fylkeskommune i 1991.

Arbeidsgruppens tilrådning.

Arbeidsgruppen har ikke vurdert spørsmålet om overføring av myndighet og oppgaver på dette feltet.

KAP.5 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Departementsvise overføringer.

Arbeidsgruppens tilrådinger dreier seg i hovedsak om overføring av myndighet til oppnevning av ulike styrer og råd, og overføring av disponeringsadgang av ulike budsjettposter på statsbudsjettet. I tillegg vil det være aktuelt med utarbeidelse av retningslinjer m.v. og utvidet administrasjonsansvar, samt økt møtevirksomhet. Forventet ressursbruk i Sametinget er beregnet ut fra eksisterende ressursbruk i sentraladministrasjonen på de ulike ordningene.

Når det gjelder overføringer av de enkelte budsjettposter, krever arbeidet med disse noe ulik ressursforbruk i de ulike departementene. I hovedsak vil det dreie seg om ressursforbruk i forbindelse med saksbehandlingen ved disponeringen av bevilgningene og klagebehandlingen, samt utarbeidelse av retningslinjer m.v. for de ulike ordningene. Når det gjelder utarbeidelse av retningslinjer, antar vi at det i stor grad vil måtte dreie seg om en tilpasning av eksisterende regelverk for de ulike ordningene. Ressursbruken vil derfor i hovedsak gjelde økte saksbehandleroppgaver i Sametinget.

Når det gjelder Kommunaldepartementets ansvarsområde, har gruppen tilrådd en overføring til Sametinget av tilskuddsordningen til kommunenes dekning av merutgifter ved tospråklighet og samisk tolketjeneste, samt utgifter til gjennomføring av lovreglene om samisk språk. Bevilgningen for 1991 er på 10,6 mill.kr. Tospråklighetsbevilgningen er blitt fordelt til kommunene etter bestemte kriterier. I forbindelse med 1992-budsjettet vil det være 6 kommuner som er innlemmet i ordningen. Det har hittil ikke vært klagesaker på denne tildelingen.

Sametinget disponerer allerede i dag over de øvrige bevilgningene på Kommunaldepartementets budsjett (unntatt

departementets disposjonspost). Departementet må vurdere å overføre den endelige fastsettingsmyndighet av retningslinjer for de ulike ordningene. Man må ta sikte på at alle budsjettposter under kap 503 Særlige tiltak for den samiske befolkning, skal disponeres av Sametinget.

For Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets vedkommende dreier det seg om overføring av en stipendordning med et beløp på kr.700.000. Midlene blir i dag fordelt av fylkesskolestyret i Finnmark etter fastsatte retningslinjer.

Når det gjelder Barne- og familiedepartementet, er det tilrådd overført en tilskuddsordning for styrking av samiske barns oppvekstvilkår med et samlet beløp på kr.1.230.000. Midlene fordeles til ulike tiltak og prosjekter etter retningslinjer fastsatt av departementet.

Ressursbruken i forbindelse med overføring av de oppgaver som er nevnt ovenfor i Kommunaldepartementet, Kirkedepartementet og Barnedepartementet anslås samlet til 1 årsverk.

Ressursbruken i forbindelse med eventuell klagebehandling er iberegnet. Kostnader i forbindelse med opprettelse av en ny stillingshjemmel i Sametinget anslås til 0,3 mill.kr.

Når det gjelder Kulturdepartementet, er det bl.a. tilrådd en overføring av midlene til samiske kulturtiltak som er avsatt over Norsk kulturfonds budsjett med et samlet beløp på 3,7 mill.kr. Norsk kulturråd disponerer i dag 2 stillingshjemler. Disse fagstillingene må derfor overføres til Sametinget. I tillegg til at det er nødvendig med nye ressurser til forvaltningen av disse midlene, kommer utgifter til møtevirksomhet i samisk kulturråd og administrativt arbeid som utbetalinger, regnskapskontroll m.m. Forslaget om overføring av Samisk kultursenter i Hattfjelldal, Samisk kunstnersenter i Karasjok og Samisk teater til det samiske kulturfondet, vil kreve ytterligere ressurser fra sekretariatet. De samlede ressurser som må tilføres det samiske kulturfondet med nye bevilgninger anslås dermed til totalt 3 nye årsverk.

Kostnadene til lønn m.m. anslås til 0,9 mill.kr.

Arbeidsgruppens beregninger viser dermed at forslagene til overføringer nødvendiggjør 6 stillingshjemler på heltid. 2 av disse stillingene kan omdisponeres fra Norsk kulturråd til Sametinget. Det gjenstår dermed opprettelse av 4 nye stillinghjemler med lønnsmidler. Til dekning av lønnsutgifter og administrative kostnader for 4 nye saksbehandlerstillinger anslås 1.2 mill.kr. I tillegg kommer møteutgifter med kr.350.000 som kan omdisponeres fra Norsk kulturråd til Sametinget.

For å følge opp myndighetenes intensjoner om størst mulig selvråderett for Sametinget, vil gruppa foreslå at overføringer fra de ulike departementene samles under en felles bevilgning på Kommunaldepartementets budsjett under kap 503 Særlige tiltak for den samiske befolkning. I dette kapitlet inngår i dag Sametingets driftsbudsjett, tilskudd til Samisk utviklingsfond, driftstilskudd til samiske organisasjoner og samisk husflid, samt tilskudd til tospråklighet og samisk tolketjeneste i kommunene.

Gruppen vil derfor foreslå at følgende bevilgninger fra de aktuelle fagdepartementers budsjettposter overføres til kap. 503:

(1000 kr)

Utdannings- og forskningsdepartementet:

Kap. 2410 Særlig utdanningsstønning til kr. 700`
samisk ungdom i Indre Finnmark

Barne- og familiedepartementet:

Kap.856 Tilskudd til tiltak for barn kr.1.230`
post 70 unge. Tiltak for å bedre samiske
barns oppvekstvilkår.

Kulturdepartementet:

Kap. 321	Norsk kulturfonds midler til samiske kulturtiltak	kr. 3.700
Kap. 324		
post 79	Samisk teater	kr. 6.520
Kap. 320		
post 79	Samisk kunstnersenter	kr. 150
	Samisk kultursenter	kr. 645
	Samiske kunstner- organisasjoner.	kr. 470

Rammen på kap 503 vil derfor måtte økes med kr. 13,415 mill.kr. ved en omdisponering av ovennevnte bevilgninger fra departementenes budsjettkapitler til Sametingets budsjettkapittel. I tillegg til dette vil det måtte bli en rammeøkning som følge av de økonomiske konsekvenser av forslagene til oppgaveoverføringer med 1.2 mill.kr. som ny bevilgning til 4 nye stillinger, samt kr. 540.000 i omdisponerte lønnsmidler m.m. for 2 stillinger fra Norsk kulturråd og møteutgifter på kr.350.000 som også kan omdisponeres fra kulturrådet. Total rammeøkning blir da kr.15,505 mill. hvorav lønnsmidler m.m. på 1,2 mill.kr. til 4 nye stillinger krever ny bevilgning, mens resten på 14,305 mill.kr. er omdisponeringer.

5.2 Kap. 503. Nytt forslag.

Med utgangspunkt i 1991-budsjettet blir gruppens forslag til nytt kap. 503 som følger:

KAP 503 TILSKUDD TIL SAMISKE FORMÅL		kr. 51.905.000
Post 01	Lønn og godtgjørelser	kr. 7.695.000
Post 11	Varer og tjenester	kr. 5.095.000
Post 70	Samiske formål	kr. 39.115.000
Post 70 underpost 1	Samisk kulturfond	kr.14.335.000
Post 70 underpost 2	Andre samiske formål	kr.24.780.000

Ovennevnte fordeling innebærer at begrensingene legges i rammebevilgningen til lønn og godtgjørelser, varer og tjenester, og til samisk kultur. Postene 01 og 11 tilsvarer bevilgningen i 1991-budsjettet over kap 503, samt midler til dekning av 6 stillingshjempler og møteutgifter. 5 av disse stillingshjemplene har tilknytning til arbeidet i sekretariatet til det foreslåtte samiske kulturfondet, det samme gjelder møteutgiftene. I bevilgningen til Samisk kulturfond inngår dagens driftsstøtte til Samisk kunstnersenter, Samisk kultursenter, samiske kunstnerorganisasjoner og Samisk teater, samt driftstilskudd til samisk husflid. I bevilgningen under post 70.2 Andre samiske formål, inngår dagens tilskudd til Samisk utviklingsfond, tilskudd til kommunene vedrørende utgifter til tospråklighet og samisk tolketjeneste, og til samiske organisasjoner. I tillegg er fagdepartementenes bevilgninger til samiske barn og utdanningsstipend foreslått overført til denne posten. Bevilgningen til Samisk kunstnersenter i Karasjok som fordeles av Sametinget over

dagens kap 503 post 70.2, er foreslått plassert under post 70.1 Samisk kulturfond.

5.3 Avsluttende merknader.

Arbeidsgruppens utgangspunkt er at Sametinget, som et folkevalgt organ for den samiske befolkningen, i størst mulig grad gis frihet til å prioritere til ulike formål innenfor en gitt rammebevilgning. På samme måte som kommuner og fylkeskommuner foretar prioriteringer innen det norske samfunnet, bør Sametinget ha tilsvarende frihet.

Kommuner og fylkeskommuner har sin myndighet avledet av statsmakten. Av hensyn til det lokale selvstyret har staten imidlertid ikke instruksjonsmyndighet over kommuner og fylkeskommuner. Nye oppgaver kan bare pålegges med hjemmel i lov. Samtidig kan kommuner og fylkeskommuner fritt ta på seg alle oppgaver som ikke er lagt til andre.

Kommunenes og fylkeskommunenes to viktigste inntektskilder er skatter og statlige overføringer. De statlige overføringene er delt i rammetilskudd gjennom inntektssystemet og øremerkede overføringer. De øremerkede tilskuddene må brukes til de angitte formålene. Kommunene og fylkeskommunene står imidlertid fritt til å prioritere hvordan rammetilskuddene skal brukes, innenfor de rammer lov- og regelverket fastsetter.

Dagens budsjettssystem i staten innsnevrer imidlertid vesentlig den handlefrihet som kan legges til Sametinget. Begrensningene ligger bl.a. i stillingshjemmelsystemet og bevilgningene under den enkelte post som er bundet til ulike formål.

Som et ledd i arbeidet med reformer i statens budsjettssystem m.v. er det iverksatt enkelte begrensede forsøk som innebærer økt handlefrihet for visse institusjoner og virksomheter bl.a. på dette felt. I følge Finansdepartementet vil det imidlertid ikke være aktuelt å gå videre med disse ordningene

før forsøkene er evaluert og Regjeringen har tatt standpunkt til den videre oppfølging.

Arbeidsgruppens tilrådninger har tatt utgangspunkt i at Sametinget står ved innledningen til sin virksomhet. Tinget er en nyskaping i den offentlige forvaltning. Når det er vunnet mer erfaring i Tingets virksomhet, vil arbeidsgruppen finne det naturlig at man vurderer en utvidelse av Tingets oppgaver og en friere ressursdisponering innenfor den fastsatte budsjettamme.

